

LÄS OM: brigg med rigg/skydd till sjöss/östersjöns riviera/fåglar i siktet/ångbåtar kryssas av/globetrotter valde öregrund/arla sälgnoppar/djurö fyr

magasin SKÄRGÅRD.

sinne/smak/sevärdheter

Varsågod!
Magasinet är gratis.

Läs mer om briggen Tre Kronor på sid 6.

#1-2022

Unikt tillfälle! Passa på! Segla med briggen Tre Kronor i norra skärgården - tema vårfåglar

Fre 20, lör 21 FULLBOKAD, sön 22 maj.
Rundtur i Roslagens skärgård dit vindarna bär.

Ombord finns kunnig skärgårdsguide, besättning och egen kock. Chans att prova hissa segel på gammalt vis.

Avgång kl 10 från Gräddö brygga. Åter kl 17. Parkering finns nära bryggan. Guidning om fyrar, farleder, skärgårdshistoria, sälar, sjöfåglar med mera...
Pris 1 600 kr/pers. Fm fika, lunch och em fika ingår. Max 35 passagerare.

Boka er segling på info@magasinskargard.se.
Faktura skickas innan resans avgång.

magasinSKÄRGÅRD.

roslagenssparbank.se

Roslagens Sparbank

Dags att flytta?

Till ett nytt hem – eller bara till en ny bank?
En lokal bank.

Vi lotsar dig gärna på Roslagens bostadsmarknad och ger råd om vad du bör tänka på för att få en bra, trygg och sund ekonomi – oavsett var du är i livet.

På roslagenssparbank.se/lanalokalt ser du vad du kan låna och vilket lån som passar dig och ditt hem.

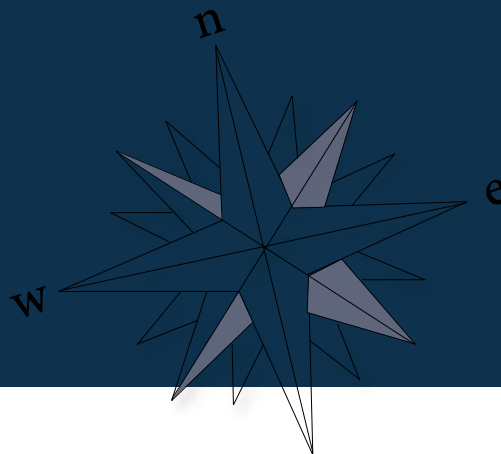
Varmt välkommen att kontakta oss på Roslagens Sparbank. Boka en tid som passar dig så möts vi antingen digitalt, via telefon eller på något av våra kontor.

0176 - 770 00, roslagenssparbank.se

Susanne, Marcus och Sofie

Fråga oss om
Gröna bolånet!
– Extra avdrag på
10 räntepunkter.

Willkommen – bienvenue – welcome

Visst är våren underbar och alltid lika välkommen. Särskilt i år med sol varje dag i veckor, snart månader. Och efter ett par år med pandemi har samhället äntligen öppnats upp. Vi kan gå på konsert, teater och annat kul igen. Men något mörkt lägger sordi på glädjen. Ett fasansfullt krig pågår samtidigt. I ett land nära vårt, med historiska band. Dit svenskar en gång flytt. Det fina i tragiken är att hjälpvilligheten tycks större än någonsin. Alla, typ, skänker gosdjur, kläder, filter, pengar och öppnar upp sina hem samt gäststugor till flyende mammor med barn från Ukraina. Och de är så välkomna. Både här och i övriga Europa tas de emot med öppna famnen. Svenska folket vill göra något aktivt för att hjälpa, utan annan personlig vinning än att det känns gott i hjärtat.

Allt fler upptäcker också våra civila försvarsorganisationer. Som Sjövärnet till exempel. Vi tittar närmare på Roslagens Sjövärnsskär och deras arbete. De rycker ut när det krisar. Oavsett fred eller krig. Det hela började med att några motorbåtsägare slöt sig samman för att hjälpa Marinen när så behövdes och blev sedan en inrättning som levde vidare. I snart 110 år.

Historia är alltid intressant. För att förstå vilken

verklighet vi lever i nu och varför. Ämnet kan också framkalla nostalgi och romantiska känslor. Såsom åsynen av en fullriggad brigg som seglar i skärgården. Som i forna glansdagens skutsegelepok. Full av glada passagerare som njuter i fulla drag och blir guideade mellan kobbar och skär. På dagstur med Tre Kronor. Någon tar fram sitt munspel och börjar spela, en i besättningen likaså och några andra spontansjunger Taube-visor för fulla halsar. Så passande.

En del fantaster har, ursäktat uttrycket, snöat in på ångbåtar istället. Och har som hobby att åka med så många som möjligt runtom i landet. Som de bockar av på sina ”bucket lists”. Stora ångfartyg som små. Gärna riktigt åldersstigna båtar. Vi berättar också historien bakom skapandet av badorten Saltsjöbaden – Östersjöns eget Rivieran. En lite smått galen idé som förverkligades av förmögna bankmän som satte sprätt på sina pengar. Detta och mer därtill kan du läsa om i årets vårnummer. Välkommen att njuta av vår sköna värld – den så kära skärgården.

/redaktören

»Svenska folket vill göra något aktivt för att hjälpa, utan annan personlig vinning än att det känns gott i hjärtat.«

Eldbutiken Norrtälje

GENERÖS VÄRME ÅRET RUNT.

Contura

CONTURA 810
ORD. PRIS FR. 16 900,-
Delbet. fr 786 kr/mån

INSTALLERAT OCH KLART!
Vi är med. Hela vägen.

Låter du vem som helst installera din nya eldstad?
Det gör inte vi.

CERTIFIERAD
ELDSTADSINSTALLÄTOR

Eldbutiken Norrtälje Storstensvägen 6 (bredvid Byggmax) | tel 0176-142 00 | norrtalje@eldbutiken.se
Öppettider: Mån-Tors 10-18, Fre 10-17 samt Lör 11-14 Stängt lördagar juni-juli-augusti.

www.eldbutiken.se **elda**

Hallå där!

Vet du om att man kan prenumerera på Magasin Skärgård? Och få det hemskickat. Sen behöver du aldrig oroa dig för att missa något ex.

Magasinet är fortfarande gratis, du betalar bara portot (fyra frimärken) plus fakturaavgift 25 kr. Eller vill du ge bort en prenumeration i present med ett presentkort?

Boka på info@magasinskargard.se.

Vi behöver namn och adress till den/de som ska få magasinet och dig som betalar. Ange också om det gäller ett år (tre nummer) på prov eller tills vidare.

magasinSKÄRGÅRD.
skargard.se

Redaktionen

ansvarig utgivare / redaktör
Josefin Ekberg, Gräddö

fotograf
Roine Karlsson, Gräddö

formgivare
Caroline Liljeberg, Skebobruk

säljare
Gabriella Fischer, Norrtälje

frilansreporter
Misse Ljungström,
Saltsjöbaden/Svartsö

illustratör
Lars Holm, Björkö-Arholma

ansvarig utgivare o. redaktör Josefin Ekberg
JE Mediaproduktion
Gräddö varvsväg 12, 760 15 Gräddö
0709-701 901

josefin@magasinskargard.se
www.magasinskargard.se

annonssäljare Josefin Ekberg 0709-701 901,
Gabriella Fischer 070-296 14 99
omslagsfoto Roine Karlsson

frilansreportrar Christer Bergström / Misse
Ljungström / Hélène Lundgren / Roine Karlsson /
K-G Mattsson / Gunnar Lodin / Hans Brandt
krönikör Kim Sandefeldt

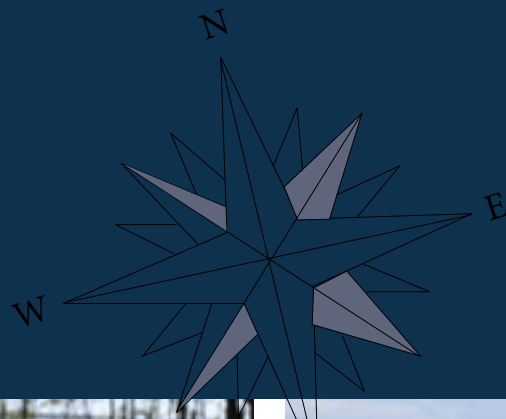
formgivare Caroline Liljeberg | Illustratör Lars Holm
tryckeri Printall, Estland

distribution vår, sommar, vinter
MagasinSkärgård är en fristående produkt.
För ej beställt material ansvaras ej.

Gilla oss på Facebook!

Innehåll

6

foto: mattias andersson, tv4

22

40

46

Tackel och tåg s 6

En helg kom briggen Tre Kronor till Gräddö. För första gången seglade hon dagsturer i norra delen av skärgården. Runt Arholma ena dagen och Söderarms skärgård nästa. Ett försök som slog väl ut. Den 20-22 maj kommer hon tillbaka. Denna gång med tema »Värfåglar«.

Hjälp till sjöss s 16

Civila försvarsorganisationer har fört en anonym tillvaro, men i dagsläget är intresset alltmer växande. Vi blev nyfikna på Roslagens Sjövärnskår. Den hjälper till med så gott som allt. Rädda liv, släcka bränder, spana efter tjuvar. You name it. I kristid eller inte.

Verklighetens Solsidan s 22

Den populära tv-serien Solsidan utspelar sig i Saltsjöbaden, men visste du att det finns ett riktigt »Solsidan«? Och att ett par snuskigt rika bankmän byggde Saltsjöbaden efter inspiration av franska Rivieran? Häng med på guidad rundtur i bad- och semesterorten »Saltis«.

Bilden i siktet s 28

Vill du komma ut i naturen? Arla morgon när det är lugnt och stilla. Vill du känna spänningen av att få syn på ett svärfångat djur eller fågel? Sitta tyst, andäktigt och sen sakta krama på avtryckaren. Nej, inte skjuta. Bara fånga den perfekta bilden. Med kameran, inte gevär.

Skolplanschernas skapare s 40

Inte många känner till att det i Riddersholms naturreservat bodde en konstnär som målade botaniska skolplanscher. Gerd Rissler hette hon. Mellan två sandstränder på en liten udde finns lämningar kvar efter hennes stuga. Och kungsängsliljor. En vacker plats.

Passion för ångbåtar s 46

I vårt land finns en hel del ångbåtar som vårdas ömt och ännu går i trafik. En del ångbåtsfantaster har som sport och nöje att »kryssa av« de de har rest med. Karl-Arne Södergren och Rune Johansson har bockat av ett tjugotal. Favoriten är s/s Blidösund.

EDBLAD
i Gåsvik

BUTIK • RESTAURANG • CAFÉ

Välkommen till våra butiker i Roslagen:
Norrtälje, Öregrund, Grisslehamn och Gåsvik.
Se meny och öppettider för restaurangen i Gåsvik:
www.edblad.com/gasvik

När briggen seglade från Gräddö

Kan det bli mer Taube-romantik än att segla runt Arholma med en gammaldags segelskuta – en brigg till på köpet. Ifjol seglade vi med Tre Kronor af Stockholm från Gräddö. Tre dagsturer blev det. Med kunnig guide och egen kock ombord.

TEXT: Josefin Ekberg **FOTO:** Roine Karlsson

FARTYGSFAKTA:

Byggår: 1997-2008
Döpt av: Kronprinsessan Victoria
Längd: 35 m (med bogspröt 45 m)
Bredd: 8,25 m
Djupgående: 3,3 m
Barlast: 90 ton bly
Total vikt: 325 ton
Material i skrov: Ek
Master: 2
Segel: 16
Segelyta: 735 kvm
Motor: Diesel 400 hk
Antal passagerare: 45
Passagerarhytter: 6
Kojer: 22 + 10 för besättningen samt tre i befälshytten
Seglingsäsong: maj-oktober
Ägs av: Tre Kronor AB med 3 000 aktieägare varav föreningen Briggen äger 12%.

GR

Att klättra upp i riggen är en utmaning om man har höjdskräck.

Foto: Josefin Ekberg

»...vi går för motor den första sträckan upp till Simpnäs. Där sätter vi segel. Skeppet har totalt 16 stycken. De har olika namn som förcock, undermers, övermers, bram, röjel och storsegel berättar ungdomarna som är vår kunniga besättning.«

– **Det här är livet, säger Rune Lundin, 84 år från Åkersberga.** Han njuter särskilt mycket av seglingen, då han inte brukar komma ut så ofta. Rune har svårt med balansen och har stöd av en käpp. Av en slump hittade han information om seglingarna på nätet, tände till och fick med sig sin kärlek Mona Lindstrand.

– Det här blir väl det sista jag gör, säger han och beskriver sig som en romantiker som gillar riggar, hav och Taube.

– Arholmavalsen fick jag med modersmjölken, säger han och ler.

Att han lever upp råder det ingen tvekan om. Pandemin har ju också pågått i snart två år och hans generation har haft det extra tufft. Några dagar efter segelturen Arholma Runt kommer det ett tacksamt mail från Rune där han beskriver seglatsen med Tre Kronor i poetiska ordalag. »Men vinden ger seglen buk och vi är mitt i äventyret«, »en fullriggad tvåmastare, en urbild av ungdomens äventyrsfilmerna« och »navigare necesse est« skriver han bland annat.

Det var en fredag, lördag, söndag i slutet av september som det arrangerades tre olika dagsturer med briggen Tre Kronor i

norra skärgården. För allra första gången seglade hon från Gräddö brygga på Rådmanö. Ett försök som slog väl ut. Alla turerna blev fullbokade.

Gammal ritning

På fredagen ska vi runda Arholma. Det är ett förväntansfullt gäng som har samlats inför avgången klockan 10. Först presenteras besättningen, den åländska kaptenen Allan Palmer, vår guide Jan Olsén, intendenten Charlotta Baker och skeppskocken Peter Sporre. Vi får veta lite om briggens bakgrund, att hon tog tio år att bygga och att ritningen hittades

foto: josefin ekberg

Det krävs många armar och styrka för att hissa seglen.

i krigsarkivet och att förlagan var HMS Gladan från 1857. Skeppet är ingen exakt kopia utan mycket har moderniserats. Till exempel finns motor, elverk, modern navigationsutrustning och en välutrustad byssa med frys och annat praktiskt.

Det är inte mycket till vind den här dagen. Så vi går för motor den första sträckan upp till Simpnäs. Där sätter vi segel. Skeppet har totalt 16 stycken. De har olika namn som förcock, undermers, övermers, bram, röjel och storsegel berättar ungdomarna som är vår kunniga besättning. Några klättrar i riggen. Det ser svindlande högt ut. Nere på däck drar

och sliter man gemensamt i linor och tåg. Hur de ser skillnad på dem är förvånansvärt men ordningen är pedantisk. Var sak på sin plats. De passagerare som vill får prova på att känna tyngden i seglen när de firas upp. Tågvirket är inte av hampa som förr, utan av mer slitstarkt material som tål väta får vi veta.

Alla i besättningen tar sina uppgifter på fullaste allvar och lyssnar till matrosen Bea Robberstad från Stavanger när hon tar kommando. Det märks att de trivs, samarbetar bra och delar samma intresse.

– Halva nöjet är att umgås och bo ihop. Det är ett härligt gäng, berättar

jungman Esther Krantz, som har varit ombord i tre veckor nu.

I den unga besättningen finns också pensionären Jim Nordin, 69 år, volontär och jungman. Han klättrar upp i riggen trots att han är höjdrädd. Till tredje rået. Han har en egen båt som han seglar med också. Men den här seglingen tar honom till en ny nivå.

Mycket skärgårdskunskap

Plötsligt får någon syn på en havsörn och alla tar fram kikare för att se den stora fågeln bättre. Vi passerar grynnan »Lyckträffen« och Jan Olsén berättar en

Kapten Allan Palmer har genomgång med alla passagerare innan avfärd.

historia från rysshärjningarnas tid och varför grundet fick det namnet. Han berättar också om Kung Valdemars segelled som här fortsatte över till Åland och vidare till Tallinn. Vi får förklarat för oss vad en »enslinje« är och annan matnyttig kunskap om navigation, skärgården, fyrar, väder, sälar, havsörn, ejdrar, fiske och Östersjön.

– Glöm inte! Man angör en kust och förtöjer en brygga, förtydligar vår guide.

Mycket ingår i paketet på den här resan. Efter förmiddagskaffe med smörgås vankas lunch. Varm fiskgryta med sting och hembakt bröd. Så underbart gott att kocken får dela ut recepten åt oss. Senare på eftermiddagen bjuds på kaffe med äppelpaj. Och det sägs ju att »sjön suger«, vilket vill säga att man blir hungriigare än vanligt till havs.

Jan Olsén pekar ut mot ön Fejan och frågar:

– Vet ni vad Fejan är känt för?

– Det är där Facebook har sitt huvudkontor, skämtar Roland Grip från Gräsö.

Minuspoäng, replikerar Jan och berättar om öns karantänstation som ser likadan ut som Krylbos stationshus. Och om manskören »Orphei Drängar« som satt i karantän där på grund av kolera. Vi får

En bedårande syn i skärgården.

också veta att det i den före detta likboden drevs restaurang, tills den brann ner för några år sedan.

Taube avslutar seglingen

Alla sitter och småpratar med varandra runtom på fartyget och blickar ut mot det stora havet. Seglingsturen blir gemytlig och trevlig. Vilket till viss del beror på passagerarna själva. Rune bjuder till exempel på högläsning av Evert Taubes »Gammelvals i Roslag«:

– ...o Roslag mitt hemland i havet, blir slutorden på den.

Kan det bli mer magiskt och romantiskt att toppa en segling med briggen Tre Kronor, runt Arholma med lite Taube?

Klockan 17 är vi tillbaka i Gräddö. På lördagen och söndagen sker nya dagsturer. Denna gång mot Söderarms skärgård. I strålände sol. För er som missade detta – eller vill göra om det – i vår kommer en ny chans. Helgen 20-22 maj blir det seglingar igen med stockholmsbriggen från Gräddö brygga. Denna gång med temat värfåglar. Välkomna. 🐦

Bakgrund: Ursprungsidén till briggen Tre Kronor kom från några glada vänner, sjökapten Jan-Erik Mansnerus och segelfartygsskeppare Olle Strömberg. Ganska snart involverades även jazzmusikerna Bunta Horn och konstnären Björn Lindroth. Man valde att bygga en brigg på grund av dess fina seglingsegenskaper och vackra linjer. Pengar till bygget kom från privatpersoner och företag samt aktieägare och föreningsmedlemmar. Föreningen Briggen har idag 4000 medlemmar.

Kuriosa:

Briggen Tre Kronor brukar delta i kappseglingen Tall Ships' Races och har vunnit flera fina priser. Och år 2011 startades miljöprojektet Hållbara Hav där Tre Kronor medverkar för att sprida kunskap om våra hav och då särskilt Östersjön.

Matros Bea Robberstad tycks njuta i fulla drag när hon arbetar på däck och har koll på allt.

Jonathan Livingston Seagull – ett liv som mås

»I 25 år har du befolkat och befläckt vår skorsten.
Du har troget skrånande gjort varje måltid till ett akustiskt äventyr
och varje morgon har du nitiskt agerat tupp till arla morgonrodnad.«,
inleder vår nya krönikör Kim Sandefeldt sitt porträtt av måsen Jonathan.

TEXT: Kim Sandefeldt

Du var även välkomstkommitté varje vår, satt på bryggan som du egenhändigt målat om med dina kompisar. Satt där som om du hade suttit där sedan förra sommaren och bara väntat på att nästa sommar skulle komma att börja. En oinbjuden men tacksam matgäst som kunde tänka sig att inmundiga lite vad som helst, kokt eller okokt. Du var aldrig knusslig med maten och ibland när du var riktigt nöjd med vad du fick bjöd du in alla dina kompisar via måstelegrafen. Jag har dock sällan sett en värd så obekvämt i sin roll och du ångrade dig alltid direkt dina gäster började anlända och övergick till att försöka köra bort dem från de kulinariska läckerheter, i form av gamla frallor och överbliven sill, som serverades.

Här visade du uttryck för de mänskliga sidorna av dig; girighet, glupskhet och galopperande missunnsamhet. Både mås och människa i samma paket. Kanske var du en återfödd snålvarg från Småland, vem vet. Du var en gåta på många sätt men också en stor underhållare. Ingen kunde som du få ett helt bord att stanna upp i ätandet och bara lyssna. Det blev genast ett fokus på din person när du gjorde entré vid de dukade bord du så självklart upplevde som dina. Blygsamhet tillhörde inte dina laster. Och du

foto: roine karlsson

utförde gärna konstner som fånga-käket-i-flykten i en akrobatisk krumbukt eller och ta-käket-från-staketet i en elegant sväng. Jag lärde dig signaler som betydde att bordet dukat. Då kunde du komma flygande från bryggan eller elstolpen med ett belåtet skrån. Det kunde hända att missförstånd uppstod om ditt och mitt, och ibland fick man vara snabb för att rädda det som räddas kunde vid ett obehagat bord. Men för det mesta var du väluppfostrad för att vara mås och höll dig till din skorsten där du hade bra utsikt över allt och alla i familjen.

Någon gång hade du också med dig någon som vi genast började spekulera i om det var något varaktigt eller bara en tillfällig dejt du träffat på måsarnas Tinder. Dina förhållanden, av vilken karaktär och kön de nu månne ha varit, blev dock aldrig långvariga och du var lite av en Lone Ranger. Vi tror att det kan ha varit dina matfixeringar som kom emellan. Du hade väldigt svårt att dela med dig till någon annan och blev upprörd intill apoplexins gräns när någon kom i närheten av den mat du ansåg dig som rättmätig ägare till, även om du var så

foto: roine karlsson

mätt att du knappt orkade flyga.

Störst problem hade du de två-tre somrar som två trutar slog sig ner hos oss. De småbjäbbades alltid med varandra. Vi antog att de var från Göteborg och döpte dem till Göte och Greta. När mat serverades skickade de alltid fram Jonathan för att se om kusten var klar. Verkade allt som det skulle körde de obevkligt bort den betydligt mindre Jonathan och tog hans mat vilket fick honom att utföra ljudsatta fågeldanser av ett sällan skådat slag som tog självmedlidandet till helt nya höjder. Göte och Greta brydde sig föga utan lät sig väl smaka av läckerheterna gårdagens ostbågar i utgången majonnäs.

Trots din oomtvistade begåvning för att formligen vräka i dig mat höll du dig beundransvärt smärt och smidig. Särskilt den sommaren... Och vit och ren och fin, trots att man anade ett visst latmansdrag i personligheten. Du verkade på det hela taget ganska nöjd hos oss och gästade oss ofta. Utom vid midsommar

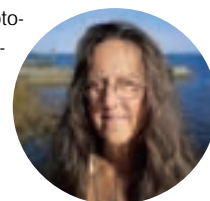
för då verkade andra ha bättre käk. Då kom dina gourmetambitioner i dagen och du var runt och förlustade dig på öns alla skorstenar. Och när vi var borta bestod du grannen med din närvaro. Vi förstod ju ganska snart att vi inte var de enda. Men du var snart tillbaka och vi fick mycket tid med dig. Du skänkte oss många somrar med nära studier av fågel-liv och dess arter och avarter. Du visade barnen hur ett praktexemplar (näja) ur måsfamiljen ser ut och låter. Och att varje fågel har sin personlighet, även om det ibland är av det mer tvivelaktiga slaget. Du fyllde våra dagar med sommarljud och jag är dig evigt tacksam för det. För mig blev det som en påminnelse om hur skärgården var när jag växte upp och det var fullt av stora ejderfloklar med ungskokkar som tuffade förbi dagarna i ända, måsar, trutar, tärnor i en ständigt kakafoni – ja, att allt det skulle försvinna och man skulle sitta vid ett tomt hav utan liv var inget man kunde föreställa sig ens i sin vildaste fantasi. Nu har vi

bara svanarna kvar som ger oss drömmar om det vackra vilda livet.

Men du var som bomull runt mitt hjärta, Jonathan. Du lät mig slippa se. Att ha ett hopp på nära håll. Det kostade en del sovnmornar, men det var det värt. Åtminstone så här i efterhand. Du har förgyllt våra liv och jag hoppas att du nu har det bra där du är. Antingen du ratat oss och flyttat till en annan ö eller helt enkelt emigrerat till ett annat land med bättre käk = mindre dött hav. Jag vet ju att du egentligen ska äta mer fisk än chips. Men har du dött får du gärna komma tillbaka i en annan skepnad och hälsa på. För jag kommer alltid att ta hand om dig. Och jag, när jag dör, funderar faktiskt på att återfödas som mås. Det verkar ändå kunna vara ett underbart liv med fin utsikt och stora möjligheter att förflytta sig över fria vidder och olika länder. Alltid hittar man väl något sätt att få käk på. Om inte annat så hos några gladlynta tvåbeningar. Livet från den andra sidan. 🐦

»Det blev genast ett fokus på din person när du gjorde entré vid de dukade bord du så självklart upplevde som dina.«

KIM SANDEFELDT Konstskapare, fotograf, skribent. Hängiven naturalskare med hjärta för skärgården. Skapar gärna med miljötanke i ord och bild. Engagerad som spökskrivare i memoarprojekt.

W

foto: roine karlsson

Åland firar 100 år

Den 9 juni är det hundra år sedan Åland blev självständigt. Jubiléet firas med en massa kulturella evenemang under hela året. Och 9-12 juni blir det stort 100 årskalas med bland annat folkdans, teater, barnaktiviteter, korande av Ålands maträtt – Ålandspannkakan. Det blir parader, modeshow, opera, konsthantverksmarknad, utställningar, artister och musikunderhållning. Och mycket annat. Mer info på campaign.visitaland.com.

Boktips

knyt
120 knopar

Ny bok om knopar

Skärgårdsstiftelsens vänbok i år är – Skärgårdens knopar, som delas ut till alla medlemmar. Den finns också att köpa hos bokhandlare. I boken beskrivs 120 praktiska knopar. Tydliga illustrationer visar steg för steg hur man gör olika knopar. Från vanliga knopar som pålstek och dubbelt halvslag till mer ovanliga – som fiskarknop.

TITEL: Skärgårdens knopar – 120 praktiska knopar för alla tillfällen
FÖRFATTARE: Geoffrey Budworth, Jason Dalton
ÖVERSÄTTARE: Cecilia Ljungström
FÖRLAG: Bokförlaget Max Ström
ANTAL SIDOR: 152
CIRKAPRIS: 169 kr
ISBN: 9789171265715

Vaxholms Hembygdsgårds Café

Här njuter du av god mat och dryck och en otrolig kakbuffé med hembakat av alla de slag. Öl från Vaxholms eget bryggeri, kaffe, vin och champagne.

Du sitter på första parkett vid havet och kan bara njuta av atmosfären av lugn, båtar och havsluft. Vi finns i Norrhamnen i Vaxholms äldre bebyggelse.

Trädgårdsgatan 19, Vaxholm
www.facebook.com/vaxholmshembygdsgardscafe

En mjuk mule mot din kind. Ett snusande andetag mot örät.

Upplev närhet, beröring och varma känslor tillsammans med får. Kom med på tre-timmars retreat på fårgården Undal Frugården utanför Åkersberga. Måltid och fika ingår.

Läs mer & boka på www.farblogger.se

WWW.CSWEDEN.SE

Din hyresvärd i Roslagen!

Över 2 000 lägenheter i Norrtälje, Rimbo, Hallstavik och Älmsta.

Ställ dig i vår kostnadsfria bostadskö idag för ett bekymmersfritt framtida boende.

Roslags bostäder

0176-20 75 00
www.roslagsbostader.se

”Ett paradiset på jorden är Gotska Sandön,
Östersjöns pärla, en av Sveriges skönaste klenoder”
Albert Engström, Gotska Sandön 1926.

Foto: Magnus Lepschi

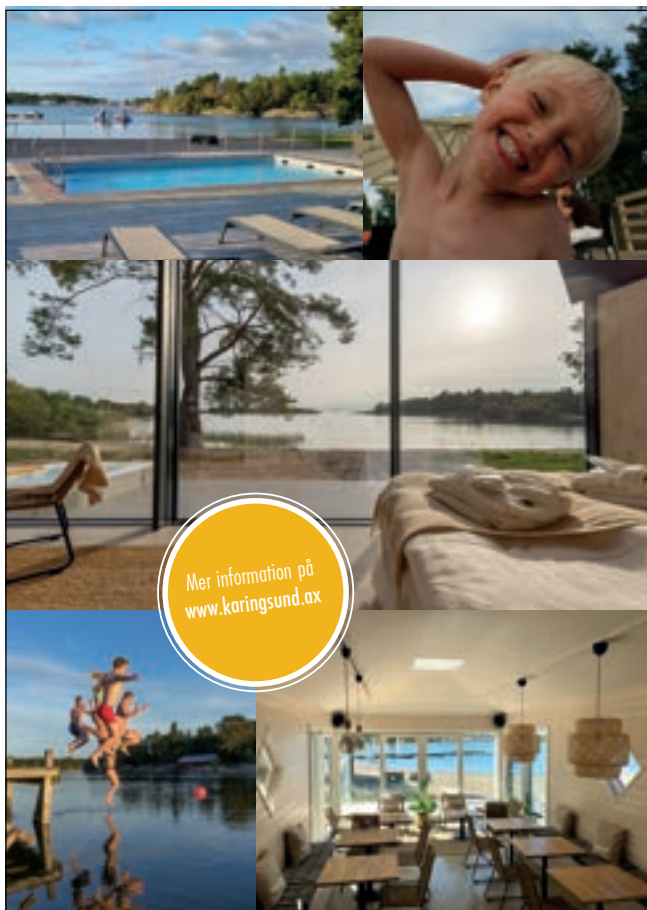
BESÖK ÖSTERSJÖNS MEST SÄGENOMSPUNNA Ö

Upplev lugnet, stillheten och äventyret. Njut av milsvida stränder, 60 kilometer vandringsleder och säregen natur. Känn närheten till gråsäl och havsörn på en plats fylld av spännande historia.

GOTSKA SANDÖNS
NATIONALPARK

Avgångar från Nynäshamn och Fårösund 20 maj – 4 september | www.gotskasandon.se

Mer information på
www.karingsund.ax

En komplett semesterby

- Boende i allt mellan lyxvillor till enkla övernattingsstugor
- Terrass med barnpool
- Konferensutrymmen
- Aktivitetsskog med
  - MTB-bana
  - vandringsled
  - trailrun-bana
  - swimrun-bana
  - discgolf
- Aktivitetscenter med
  - padeltennis
  - tennis
  - pingis
  - beachvolleyboll
  - fotboll
  - badminton
  - boule
  - minigolf
- Vattenaktiviteter med
  - kajakuthyrning och utflykter
  - kanoter
  - SUP-brädor
  - trampbåtar
- Roddbåtar med snurra eller utan
- Fiske med guide eller utan
- Skräddarsydd vattenskotersafari
- Skräddarsydda båtutflykter
- Aktiviteter intill anläggningen
  - Leklandet 600 m
  - Jakt- och fiskemuseum 700 m
  - viltsafari 800 m
  - Geostigen 800 m
  - fornminnesfält 900 m
  - SmartPark 5 km
  - lazerdome 5 km
  - Eckerö Golf 5 km

För den aktiva familjen lönar det sig att köpa vårt **Aktivitetsband!**
Se vår webbsida för färdiga paket som alltid har nåt mervärde inbakat.

KÄRINGSUND
RESORT & CONFERENCE

+358 18 38 000 | info@karingsund.ax | www.karingsund.ax

På Söderarm finns en dold militäranläggning insprängd i berget.

»Höjd beredskap och stärkt försvar har aktualiserats efter årtal av nedrustning. Runtom i skärgården har militäranläggningar bommats igen under tryggare tider, som nu kanske tvingas tas i bruk igen.«

Vad händer nu med alla igenbommade militäranläggningar runtom i skärgården, när vi höjer vår beredskap i Östersjön?

Sjövärnet rycker ut i nöd

Janne Ernstgård

Vi blev nyfikna på sjövärnet. En räddningsstation ligger i Hysingsvik. Roslagens Sjövärnskår. Den hjälper till när något allvarligt sker. Med allt möjligt. Från grundstötning, brand och eftersök till militär assistans.

TEXT: Josefin Ekberg **FOTO:** Roine Karlsson

– **Ja, man vet aldrig vad den där Putin kan hitta på,** svarar Janne Ernstgård ordförande och jouransvarig i Roslagens Sjövärnskår på frågan om det förbereds för det värsta nu i dessa oroliga tider, med ett (i skrivande stund) pågående krig i Ukraina.

Höjd beredskap och stärkt försvar har aktualiserats efter årtal av nedrustning. Runtom i skärgården har militäranläggningar bomrats igen under tryggare tider, som nu kanske tvingas tas i bruk igen. På radion hörs uppmaningar till öbor och båtfolk att ha ögon och öron öppna. Marinen efterlyser rapporter av periskopobser-

vationer, misstänkta bubblor på vattnet samt folk som går iland på öar där skyddsobjekt finns.

Sedan över ett sekel har försvarsmakten haft glädje av landets sjövärnskårer och har ett nära samarbete. Organisationen började med frivilliga ideella krafter som bistod med privata motorbåtar och sin sjökunskap. Med åren har kårerna fått »ärva« begagnade militärfartyg samt fått båtar och andra farkoster via donationer. Men sjövärnet är aldrig beväpnat.

I Hysingsvik strax utanför Norrtälje ligger Roslagens Sjövärnskårs räddningsstation med sina stridsbåtar,

modell 90 E. Inom en kvart från larm bemannas fartygen.

– De är alltid fulltankade och sjödugliga för att snabbt kunna tas i bruk om det kommer ett larm, berättar Janne Ernstgård.

I flottan ingår också en så kallad trossfärja typ 655, en vattenskoter och det senaste tillskottet - en liten öppen svävare vid namn Irene. Döpt efter donatorns fru.

Larm och övningar

Roslagens sjövärnskår samarbetar med sjöpolisens, kustbevakningens, sjöfartsverket, räddningstjänsten samt för-

Janne Ernstgård och
Malin Söderhaw
övningskör med kårens
nya svävare Irene.

Svävaren forslas på släp
till Hysingsviks brygga.

svaret och hemvärn. Både på utryckningar och vid gemensamma övningar. Området de bevakar är hela Roslagen. Nästa sjövärn norrut är i Gävle och söderut i Stockholm. MSB, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap ersätter landets sjövärnskärer med bidrag efter antal timmar man deltar i övningar. I övrigt är man beroende av donationer, sponsorer, medlemsavgifter och ideell arbetskraft.

– Vi åker på allt utom kommersiella uppdrag, berättar Janne.

Nyligen kom den nya svävaren väl till pass då en man saknades ute i skärgården. Anhöriga var oroliga då de inte kunde nå honom, men lyckligtvis var mannen vid god vigör, det bara mobiltelefonen som var utan ström.

Hur många utryckningar kan det bli på ett år?

– 46 natt, 30 dag, 14 övningar och sju svävarövningar det senaste året, rabblar Janne som rinnande vatten.

Ett annat uppdrag den här sjövärnskåren har börjat med är att spana efter båt- och motortjuvar. Ett samarbete med sjöpolisen som slagit väl ut.

– Ibland kan vi vara ute i 12 timmar och patrullera, särskilt sommartid, berättar Janne.

Förutom allt detta har man deltagit i flera samverkande övningar, visat upp sig på örlogsdagarna på Djurgården, haft öppet hus, studiebesök av Lottakåren, varit med på filminspelning för Sjövärnskåren på riksnivå.

Meningsfullt intresse

I Roslagens sjövärnskår finns 170 medlemmar varav de flesta är stödjande och inte aktiva. Det erbjuds olika kurser som krävs för att delta i jourbesättningar. Utbildningar inom sjöräddning, navigation, kustskepparintyg med mera. Det kostar inget för deltagarna men de förväntas arbeta ideellt som besättning på båtarna sen.

– Vi har 27 aktiva medlemmar nu och intresset bara ökar, berättar Janne.

Malin Söderhaw, 27 år är en av dem och har gått utbildningarna förarintyg fritidsskeppare och Basic Safety-SAR, en sjöräddarkurs.

Inom en kvart ska båtarna vara bemannade vid larm.

Sjövämet rycker ut i både krigs- och kristider.

foto: sjöhistoriska museet

Sjöfartskontroll under andra världskriget.

Hur upptäckte du sjövärnskåren?

– Jag jobbade nätter och googlade runt lite på sidor om lottakärer, bilkåror och hittade sjöväret och tände till. Jag tycker om att vara på sjön och känslan av att göra något meningsfullt, säger hon.

Att kunna hjälpa människor i nöd, förena nytta med nöje - det värmer gott i hjärtat.

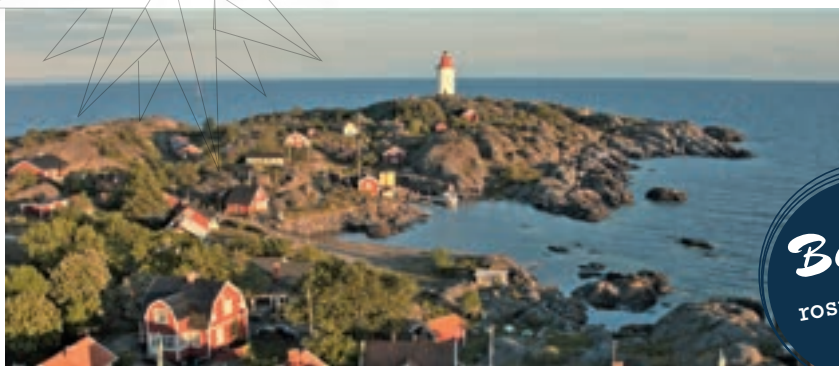
– Vi brinner för att hjälpa folk, säger Janne och bjuder på en söt historia med lyckligt slut:

– Det var en familj som gått på grund och vi fick åka och hämta dem.

Då sa barnen »det här var det bästa som hänt på hela semestern - att åka stridsbåt!«

Fakta

Redan 1913 startades Sveriges Frivilla Motorbåtskår där civila ställde upp med sina motorbåtar och sin kompetens till försvarets förfogande. Mellan åren 1941 till 1981 var Sjövärnskåren en myndighet och del av marinen. Sjöväret är bland annat känt för sin ungdomsverksamhet och sommarläger. Det finns idag 17 lokala sjövärnskärer varav Roslagens är den yngsta, grundad 2005. Läs mer på www.sjovarnskaren.se/roslagen.

Boktips
rospiggar till
sjöss

Årsbok med sjöfartsminnen

Det är ett imponerande ideellt arbete som Roslagens sjöfartsminnesförening levererar med sin bok Rospiggen varje år. Skriften har nu getts ut oavbrutet i 82 år, det första numret kom redan 1940.

Berättelserna i årets årsbok är många och hämtade från havet i Roslagen, och från långresor över oceanerna. Det är historier om rospiggar som hamnat i orkanens öga, och släkten Norberg från Tjockö får ett kapitel av föreningens ordförande Lars Nylén som levererat fem texter. Birgitta Nyström skriver om fiskhandlaren Bertil Lövgren och Björn Lindström berättar om ångskonerten Öregrund. Och det finns mycket mer att läsa i Rospiggen 2022 för den som är intresserad av sjöfart och hembygd.
/Roine Karlsson

TITEL: ROSPIGGEN 2022
FÖRLAG: Roslagens sjöfartsminnesförening
ANTAL SIDOR: 132
BESTÄLL PÅ:
www.sjofartsmuseet.se
ISSN: 0349-0157

Landsortsguide i mobilen

På den nya websidan visitlandsort.se kan du bli guidad runt på Lands-ort/Öja och hitta nödvändig information som turist. Till öns sevärdheter med berättelser samt bilder och guidning till platserna på kartor. Bland annat den atombombsäkra kanonen, landets äldsta fyr och öns skulpturer. Samt om lotsarna, vraken, fåglar, Östersjön och geologin.

Välkommen till Samstorps Gård – ca 2 mil utanför Norrtälje nära Gräddö på Rådmansö

Sommar på Samstorps gård Viltsafari

Följ med på en oförglömlig guidad tur genom vår park och träffa och mata alla våra djur inkl. Europas största landlevande djur – visenten!

BOKA SAFARI I FÖRVÄG PÅ FACEBOOK eller samstorp.se
(ej drop-in)

Gårdsbutik

Lokala leverantörer med massor av fina produkter!

Servering

Grillkvällar med trubadur

Rådmansö • Norrtälje • Roslagen

Mer info, Facebook och vår hemsida
samstorp.se

Samstorps gård

Vedugnspizzeria • Safari • Femkamp • Fest
Café • Gårdsbutik • Minigolf • Företagsevent
Boende i stugor & ställplatser finns – boka i förväg!

Färsna gård är mer än veterantraktorer

veterantraktorklubben.nu

Djur och natur
Gårdskafé
Naturstigar
2 km norr Norrtälje

INDOOR STYLING
&
DESIGN

Pia Alm
Certifierad Inredare

0708-11 86 56
pia@indoorstylingdesign.se

Norrtälje »Roslagens huvudstad«

Namnet Norrtälje skrevs 1298 i Telgium samt 1409 Norra Tælgha. Detta har i doktrinen ansetts stå för ett med tälja besläktat namn på inbyggare: »deras som bor vid inskränningen«, med vilket avses »vid den långa viken«. Mitt genom staden flyter Norrtäljeån. I hamnen ligger ångbåten S/S Norrtälje sedan 28 juli 1968. Båten levererades år 1900 och har trafikerat ett flertal sträckor bland annat till Åland. Idag är ångbåten en restaurang.

Visste du att Pensionat Granparken, Hotell Roslagen och Lilla Torget har varit inspelningsplatser för filmen »Ha ett underbart liv«?

SVERIGES NATURLIGASTE FRISKVÅRDSPOJEKT

Enkelt sätt att få motion
Upptäck nya och vackra platser
www.orientering.se/hittaut/norrtalje

hittaut
norrtälje

Information om Hittaut Norrtälje

Du letar checkpoints i din omgivning. Registrera dem och ha chans att vinna fina priser. Allt är gratis. Pågår april-september.
www.orientering.se/hittaut/norrtalje
norrtalje@hittaut.nu

Rött guld och svarta Tahitipärlor - skapa ett unikt smycke med oss

Scanna för
mer inspiration!

Posthusgatan 6 A, Norrtälje
0176-156 56 guldsmederna.se

JANSSONS MARKISER

Markiser • Persienner
Rullgardiner

Kontakta oss gärna för gratis måttagning!
Vi har flyttat till Esplanaden 14, 761 45 Norrtälje
Tel 0176-177 95, E-post info@janssonsmarkiser.com
www.janssonsmarkiser.com

TILL SÄLSJÖBADEN!

Östersjöns »franska« badort – Saltis

»Saltsjöbaden« var ett par rika bankmäns affärsidé om en exklusiv badort efter fransk förebild. Idag är »Saltis« av riksintresse för sin unika kulturmiljö. Och här utspelar sig TV4:s humorserie Solsidan. Häng med på guidad tur bland pampiga villor och kråkslott. **TEXT:** Hans Brandt

Det tar bara 25 minuter att förflytta sig med kollektiva färdmedel eller bil från Stockholms city till Saltsjöbaden. På denna korta tid byts trängsel och p-bekymmer ut mot blått vågskvalp, gröna skogar, golfbanor och olika idrottsanläggningar.

Den framgångsrika finansfamiljen Wallenberg har haft stor betydelse för Saltsjöbadens tillkomst och utveckling. 1889 då orten hade bara 75 innevånare, köptes stora markområden vid den tilltänkta Saltsjöbanan och tomtmark styckades och såldes. Idag bor cirka 9 500 personer i samhället. I villor, lägenheter och andra sorters boende.

Grand Hotel Saltsjöbaden byggdes rekordsnabbt och skulle påminna om de stora hotellen på Rivieran. Under byggnationen beslöts att en extra våning skulle byggas för att hotellet också skulle synas bättre. 1893 invigdes hotellet av kung Oscar II som beordrat hela den svenska flottan att ankra upp på Baggensfjärden vid hotellet och skjuta salut. Idag har hotellet 140 rum, ett omtyckt spa, restauranter och härlig sjöutsikt.

Viktiga möten har ägt rum på hotellet. Till exempel då LO och SAF var oense om anställningsvillkor. Efter långa

Foto: mattias andersson tv4

Villaområdet Solsidan har alltid varit en speciell del av Saltsjöbaden. Här har många välbelägna sjötomter. Den populära tv-serien med samma namn speglar ett par fiktiva familjers liv och livsstil med humor och värme.

förhandlingar enades man utan statlig inblandning. Överenskommelsen kallas »Saltsjöbadsavtalet«. Genom detta möte fick Grand Hotel ett gott renommé som förhandlingsplats.

Saltsjöbaden har mer att erbjuda. Häng med på vår guidade bildkavalkad över sevärigheter som förutom det storslagna

hotellet är Restaurangholmen med sina anrika badhus, anläggningen Vår Gärd, grandiosa villor med spännande arkitektur, verklighetens Solsidan, kändisar och konstverk. 🐦

Kuriosa: Platsen för »Saltsjöbaden« hette ursprungligen »Rösunda« efter ett gammalt fiskartorp som fanns här.

»Den framgångsrika finansfamiljen Wallenberg har haft stor betydelse för Saltsjöbadens tillkomst och utveckling.«

Saltsjöbaden, ca 1900, handkolorerat vykort.

Saltsjöbadens friluftsbad 1925 vykort

foto: harald olsen

foto: holger ellgaard

Kooperativa Förbundet, KF köpte 1924 fastigheten med villorna som kallades »Vårgård« nära stationen, för att utbilda sin butikspersonal och dess chefer. På senare tid har Vår Gård även öppnats för icke KF-personals konferenser. Vår Gård är nu öppet för alla, även privatgäster som bara vill dricka kaffe eller äta. Inom anläggningen finns gott om uppskattad konst.

Restaurangholmen har broförbindelse och ligger på en ö utanför Grand Hotel. På vägen ut ser vi Oscar II:s inskription i berget och en byst föreställande saltsjöbadsprofilen Alice Babs, av Zlatan-skulptörens skapare Peter Linde, också från orten.

Skridskolöparen av Christian Eriksson 2013

foto: holger ellgaard

foto: markus bernet

foto: ben van meerendonk

Många berömdheter har gästade Grand Hotel. Till exempel paret Frank Sinatra och Ava Gardner bodde här 1953. De trivdes förmodligen bra på våningens 100 kvm fördelade på tre plan med jacuzzi och sjöutsikt.

MILSTOLPAR I SALTSJÖBADENS UTVECKLING:

1880-talet – affärsidén till projekt »Saltsjöbaden« kläcks av bankmännen KA Wallenberg och Ernest Thiel.

1889 – Familjen Wallenberg och av den ägda banker köpte mark och styckade tomter som såldes. Villabygget tog fart.

1891 – Järnvägs AB Stockholm-Saltsjön, numera »Saltsjöbanan«, bildas och linjen byggs på rekordtid, tidvis med 1 000 rallare och invigs två år senare. Tåget går från Slussen till Saltsjöbaden och Solsidan än idag.

1893 – Grand Hotel Saltsjöbaden, ortens mest kända byggnad invigs under kungligt pompa och ståt. Här har Hollywoodstjärnor bott i lyxig svit och viktiga konferenser hållits.

foto: hans brandt

I en av Saltsjöbadens magnifika villor bodde konstnären Isaac Grünewald. Den privatägda Grünewaldvillan hyrs ibland ut till fester, bröllop och olika kulturevenemang.

foto: okänd

Karl-Gerhard, 1951

»Och så kommer det en gosse...«, visst är det så att revyartisten Karl Gerhard och hans son Per har bott i »Villa Kråkslottet« som ligger fint vid Saltsjöpromenaden mellan Grand Hotel och sjukhuset. Ett närbeläget dagis har döpt sin förskola till Karl Gerhard! Mittemot villan ligger de tennisbanor som figurerar i tv-serien Solsidan.

W

foto: benjamin wriling

Boktips
en konstnär
öde

Månskensmålaren får nytt liv

Den idag bortglömda konstnären Edvard Westman hade stora framgångar i Paris och ingick i Skagens konstnärssällskap och också i Önningebykolonin på Åland. Han är okänd i Sverige, skriver åländske Kjell Ekström som nu lyfter fram konstnären i en ny bok. Kjell har haft tillgång till aldrig tidigare använt källmaterial i sin forskning kring »månskensmålaren«. Han tecknar ett fångslande och gripande levnadsöde av Edvard Westman. I Koholma på Rådmansö finns fortfarande hans ateljé kvar, dit han flyttade i slutet av 1890-talet och föll i glömska. Edwards liv fick ett tragiskt slut. Edvard blev 52 år och ligger begravd vid Rådmansö kyrka. /Roine Karlsson

TITEL: Edvard Westman-landscapsmålare

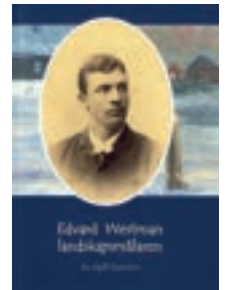
FÖRFATTARE: Kjell Ekström

FÖRLAG: Utgiven av Önningebymuseet på Åland

ANTAL SIDOR: 72 sidor

CIRKAPRIS: 24 euro

ISBN: 978-952-69688-1-0

Bräda på riskabel is

Benjamin Wriling bor året runt på en skärgårdsö 500 meter från fastlandet och har funnit en bra lösning att ta sig iland när isen varken bär eller brister. Med livräddningsbrädan Mayday-Hansa-Board. En svensktillverkad bräda framtagen för yrkeslivräddare på is och vatten. Benjamin förklarar att han skjuter brädan framför sig och om isen brister lägger han sig på mage på brädan och drar sig fram med isdubbar. På öppet vatten sitter han på knä på brädan och paddlar. Mer information: mayday-hansa-board.com.

Fartygsbefäl klass VIII

Sextonde året i Gräddö

Fartygsbefäl klass VIII 12-15 maj

Säkerhetskurs för fiskare 13-14 maj

Vattenskoter 11 och 19 maj

På Bryggan i Norrtälje

Handhavande snabba fartyg 16-19 maj

Vattenskoterkörkort 16, 17 och 18 maj

Nyhet! Fartygsbefäl klass VIII för ungdomar över

15 år, bra möjlighet för sommarjobb. Ring för

mer info om denna glada nyhet - 070-395 22 67.

KUSTENS.se
marina utbildningar

www.kustens.se
info@kustens.se Jörgen
0705-90 13 87 I
samarbete med
www.saltandsea.se
Fredrik Åberg

Livräddningsbrädan - för din säkerhet då isen varken bär eller brister

Box 182, SE-821 22 Bollnäs, Sweden
Tel +46 278 123 50 Mobil +46 703 144 100
E-mail: info@mayday-hansa-board.com
www.mayday-hansa-board.com

MAYDAY
SCANDINAVIAN INTERNATIONAL AB

Vi kör i vått och torrt!

- Lastbåt med kran för frakt av gods
- Leverans av grus och jord i storsäck
- Utläggning av bojar och flytbryggor
- Bärgning och bogsering
- Hämtning av bygg- och grovsopor
- Mark- och schaktarbete

SKÄRGÅRDS

TJÄNSTER

YXLAN AB

070-5379019 www.skargardstjanst.eu

**MATTSSON
& THOLÉN**
BYGGER AB

Totalentreprenör på
fastland & öprojekt

All slags om-, ny- &
tillbyggnader

Utför öjobb med egen
båt & transporter

0176-282 590
info@mtbygger.se
www.mtbygger.se

Följ oss på Facebook & Instagram

Nu i Stockholms skärgård

- ◆ Kanalreoveringar
- ◆ Öppna spisar
- ◆ Kaminer
- ◆ Kakelugnar
- ◆ Skorstenar

www.lagaskorsten.se ◆ 08-10 22 00

Skorstensmästaren Sverige AB

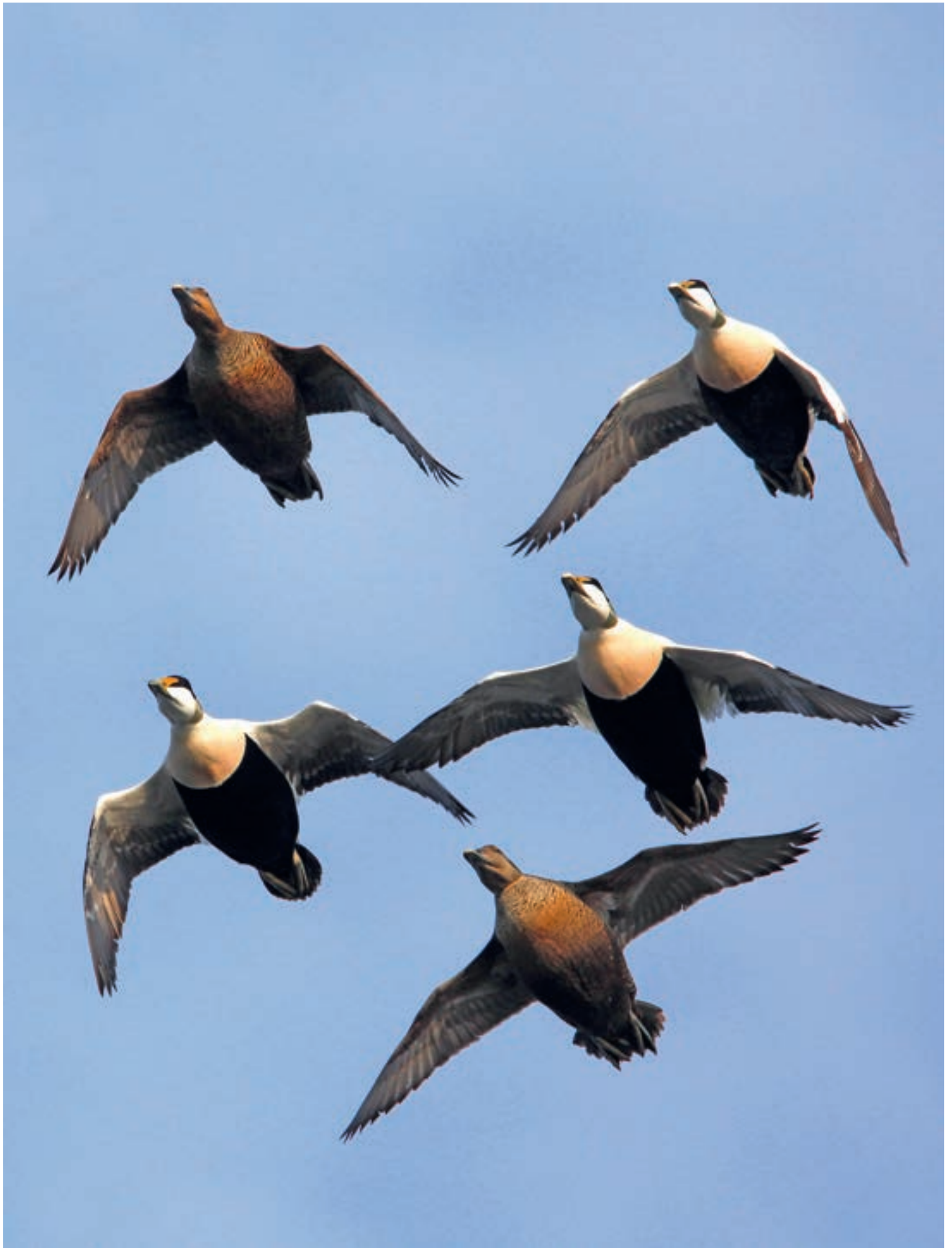
skärgårdsradion

90,2

Stockholm

107,8

Roslagen

Min jakt med kameran

Fotograf Roine Karlsson har gjort sig ett namn för sina fina natur- och fågelbilder i skärgården. Jakten på ett »svårfångat byte« har han fått med modersmjölken. Men i motsats till sina förfäder föredrar han att jaga med kamera och låta djuren löpa.

TEXT O. FOTO: Roine Karlsson

Våren är bästa tiden på året för mig som jagar med kameran och jag har inga problem med att stiga upp med solen, då motiven blir alltfler, och man vet aldrig vad som kommer att hända när man kommer ut. Djuren är lättast att komma nära i gryningen medan det fortfarande är lugnt efter natten. Förra våren dök en riktig drömmart för en fågel-fotograf som jag, upp i mina hemtrakter. En praktejder! Då det blev många tidiga morgnar på bryggorna i Spillersboda.

Jag växte upp med jakt i familjen under 1950-talet. Vi bodde granne med skogen där vägen tog slut och det var två kilometer ner till stora vägen. Pappa jagade på helgerna och trivdes som bäst i skogen. Det var också nödvändigt för att fylla på i skafferiet. Mamma hade ofta lagat till något gott av det som pappa kommit hem med. Jag minns att mormors far Johan jagade ekorre och fick skottpengar för skinnen. Jag var inte gammal när jag fick jag låna farsans hagelbössa och skickades ut i skogen för att jaga. Det var spännande att gå där med ett laddat gevär. Men jag minns hur rädd jag var för att stöta ihop med något vilt. Jag kunde nog inte döda...

Ett brutet ben på 1970-talet ledde

till att jag började fotografera. Under konvalescensen gick jag med i Norrtälje fotoklubb och fick hjälp att kopiera svartvita bilder och lärde mig »gyllene snittet«. Då var det trendigt att gå med en kamera runt halsen. Min första var en tysktillverkad Praktika. Vi tävlade mot andra fotoklubbar i landet och jag vann en del priser. Så småningom var benet läkt och jag kunde ta mig ut i naturen. Jag hade nu skaffat en bättre kamera med längre objektiv. Plåtade då mest älgar och rådjur. Men en och annan fågel hamnade också på bild. Då kunde jag inte mycket om olika fågelarter. Jag fick ta hjälp av en fågelbok när jag kom hem för att se vad jag hade fotograferat.

Nu började ett intresse att jaga med kameran på allvar växa fram. Mycket tid tillbringades i hemmagjorda obe-kväma gömslen om våren för att fotografera orre och tjäder. På den tiden fanns det fortfarande gott om dem i Norrtälje kommun. Och jag fick uppleva flera oförglömliga morgnar inifrån mitt gömställe.

Den perfekta bilden

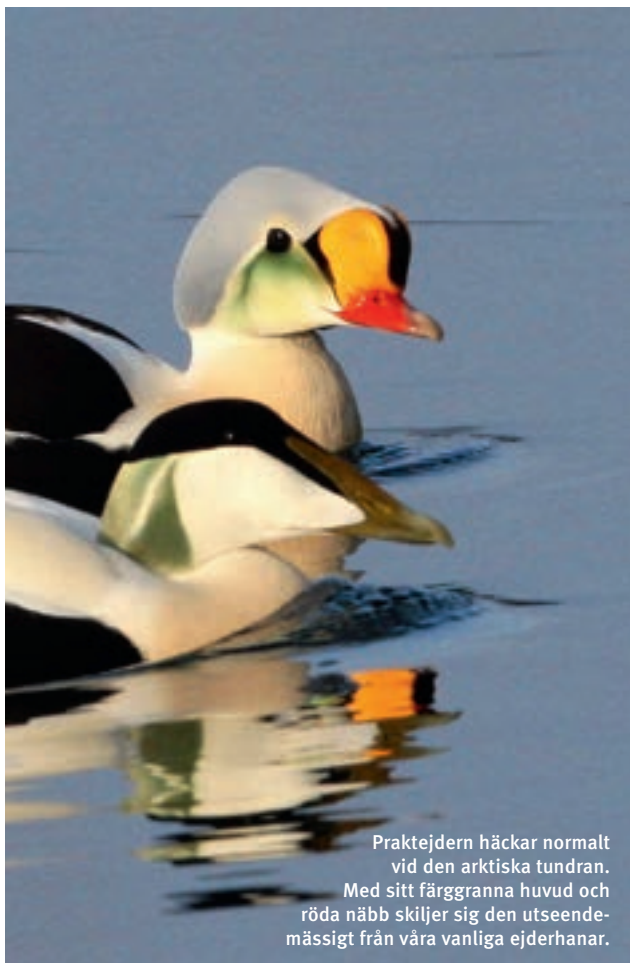
Kamerorna var analoga och inte så snabba som dagens digitala är. Man

fick ställa in tid och bländare manuellt. Filmerna var långsamma, så det var nästan omöjligt att få skarpa bilder vid dåligt ljus. Fotografera djur i flykten var riktigt svårt då man var tvungen att skruva in skärpan manuellt själv samtidigt som djuret for förbi. Därför blev det mest så kallade artbilder. Dagens digitala teknik är så mycket bättre. På den analoga tiden var man nästan ensam som fågelfotograf bland ornitologerna på en fågelokal. I dag är det många äldre män som har hittat till denna hobby men även flera duktiga yngre kvinnor syns numer med långa och tunga objektiv.

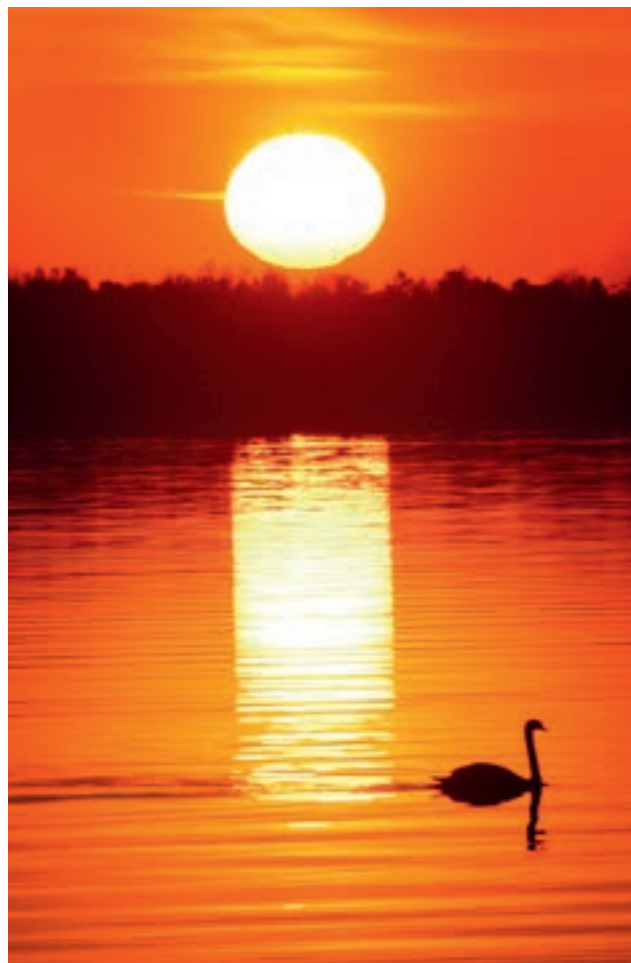
Så fort det dyker upp en spännande fågel på »artportalen« (en plats på nätet där fågelobservationer och andra djurarter läggs upp) samlas snart massor av fotografer där fågeln syns till. Som i våras när en ovanlig praktejderhane lockade flera hundra hängivna fågelfotografer och ornitologer från när och fjärran till den lilla kustbyn Spillersboda öster om Norrtälje. Praktejden som normalt häckar vid den artiska tundran mellanlandade i Kalle Schewens skärgård i mitten av april. Jag kunde fotografera den vackra hanen med sitt färggranna huvud och den röda näb-

»Jag blir aldrig riktigt nöjd i jakten efter den perfekta bilden. Därför återvänder jag ofta till motivet flera gånger. Med dagens snabba teknik går det lättare att fånga djuret när det händer något. Det är en sådan bild jag vill ta.«

Praktejdern häckar normalt vid den arktiska tundran. Med sitt färggranna huvud och röda näbb skiljer sig den utseendemässigt från våra vanliga ejderhanar.

ben flera gånger, när den simmade in till bryggan där jag satt och väntade. Det blev många tidiga morgnar hos praktejdern i Spillersboda den våren. Jag blir aldrig riktigt nöjd i jakten efter den perfekta bilden. Därför återvänder jag ofta till motivet flera gånger. Med dagens snabba teknik går det lättare att fånga djuret när det händer något. Det är en sådan bild jag vill ta. Artbilder tog jag tillräckligt av på den analoga tiden.

Jag kom nyligen över en gammal bok som gav mig inspiration till att skriva den här texten - Paul Rosenius bok »Min jakt med kameran« som kom ut 1912. Författaren är i dag bortglömd och okänd. Men han var en betydande naturalist i början av 1900-talet. En pionjär inom fågelskydd och naturfotografering. Han skrev så här om kamerajakt redan 1912:

Den gamla formen för jakt, den blodiga, kommer, tror jag, allt mindre att utövas. Framtidens jakt skall mer och

blifva jakten med kameran. Denna vålar ingens död och ingens pina, och den låter lefva i tvåfaldig mening: jaktföremålet får behålla lifvet och får därtill ett andra, mer eller mindre oförgämligt lif i den bild som griper ett ögonblick af dess tillvaro.

Hade någon då kunnat berätta om dagens digitala revolution för honom, hade han nog uppfattat det som rena rama science fiction. Han hade rätt i att kamerajakten skulle växa. Men det är fortfarande fler som jagar med gevär. För mig har det blivit många tusen bilder under årens lopp. Jag har sålt en hel del fågelbilder till tidningar och som fotokonst på väggar runt om i Roslagen. De har bidragit till att jag kunnat investera i ny utrustning.

Kanske ärvde jag jaktintresset av

pappa Stig och mormors far Johan. Men jag valde kameran att jaga med. Och den har givit mig så många min-

nesvärda naturupplevelser och tagit mig till platser en jägare inte kan besöka med ett gevär. Som fotograf kan man jaga bilder alla dagar på året över i stort sett hela jorden.

Efter att ha varit heltidsanställd pressfotograf i 30 år, dessutom med många frilansuppdrag, har naturfotograferandet blivit ett sätt för mig att koppla av från ett stressigt yrke.

När jag jobbade kvällspass hade jag tidiga morgnar och förmiddagar tid till att vistas i naturen.

Nu nalkas våren igen med nya möjligheter att ge sig ut och jaga med kameran. Den tid på året då vi får så mycket energi av naturen. 🐦

»Nu nalkas våren igen med nya möjligheter
att ge sig ut och jaga med kameran.«

Välkommen till Rådmansö

Till halvön Rådmansö som ligger öster om Norrtälje går E18 hela vägen till Kapellskärs hamn, där färjor dagligen kör rutter till Åland, Finland och Estland. Till Rådmansö hör en stor del skärgård med kända fyrplatser som Söderarm, Tjärven och Svenska Högarna. Före 1951 var Rådmansö landets största skärgårdskommun. Taxibåtar går från fiskebyn Refsnäs samt Östernäs på södra sidan. Sommartid trafikeras ibland Gräddö brygga. Bland annat den anrika ångbåten Blidösund. Runtom i skärgården finns ryssugnar, hållristningar och labyrinter. I Ridderholm står en vacker väderkvarn. Likaså på ön Lidö, ett stenkast från Rådmansö. Den ovanliga Mnemosynefjärilen kan skådas. I Kapellskär står ett minneskors över färjekatastrofen med Estonia. På platsen finns även en hållristning från 1752, då kung Adolf Fredrik och hans manskap väntade på bättre sjöväder. Här växer också »ryssgräset«, en kvarleva från rysshärjningarna.

Trevis
Måleri AB

070-403 31 03
www.trevismaleri.se

Viltsafari Delikatessbutik Café
Matservering Minigolf Femkamp
Stugor Ställplatser Musikkvällar

Öppet året runt! www.samstorp.se

GRÄDDÖ
ELINSTALLATIONER AB

0709-556 636
www.graddoel.se

FRÖTUNA TAXI & BUSS AB
Vi hör dig långt och säkert

ABONNERING AV BUSSAR
Telefon 0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

SÖDERARM
MÖTEN I HAVSBANDET

0176-432 12
www.soderarm.com

ZUMBA!
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD

move
CATARINA HAGSTRAND
ZUMBA fitness

www.movecatarina.se

Ditt fullservicevarv i Roslagen

Din båt - vårt intresse!

0730-29 39 49
skargardsvarvet.se

SKÄRGÅRDSVARVET
GRÄDDÖ

HONDA MARINE

GRÄDDÖ BYGG & SNICKERIER AB

TOTALENTREPRENÖR

Mattias Anders
070-723 41 20 070-723 41 21

www.graddobygg.se

DIN BYGGHANDEL!

BOLIST
RÅDMANSÖ

0176-40265 - info@bolistradmanso.se
www.bolistradmanso.se

RäfnäsSåg AB

GRÄDDÖ SALONGEN AB

Ingela Wickman
Boka tid (i mån av tid drop in)

0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com
Mitt emot ICA i Gräddö

PARLAKERIET

0739-526 189
www.parlakeriet.com

kajak & uteliv

0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

ICA Gräddö **SKÄRGÅRDSHANDEL**

Välsorterad ICA-butik

ATG, Svenska Spel och DVD-uthyrning
Ombud för Posten och Systembolaget

Bröllop och fest!
Hyr bygdegården vid havet

www.radmansobygdegard.se

Kapellskärs Camping
Vandrarhem

Bus till färjan!

Tel 0176-442 33
www.kapellskarscamping.se

Gösta »den siste skärkarlen«
Söderman från Söderöra levde som
man gjorde förr. På självhushåll.

Brev från Roslagen

Den framlidne skärgårdsförfattaren Evert Wallert skrev under många år, hundratals krönikor åt tidningen Åland. Ett urval samlades i boken »Brev från Roslagen«. Det här »roslagsbrevet« är från april 1960 och handlar om några skärgårdsbors skrävlande historier i en bod i utskärgården. Det berättas om den saboterade sjöfågeljakttävlingen utan hagel i bössorna. Om skjutandet från en motorbåt som blev rättssak i Norrtälje Tingsrätt. Samt berättelsen om fiskargubben Lions fajt med en påflugen örn som fick sätta livet till.

TEXT: Evert Wallert FOTO: Roine Karlsson

Jakt i gryningen.

I en utskärgårdsbod kan det bli många befängda historier under vårskyttet. I svalboden låg flera knippor blodiga fåglar, men nu på andra jakt dagen (1920-talet) var skyttarna instormade och snötagna, så att det var bara att söka hålla värmen, äta, sova och prata... prata. Väder ute, munväder inne.

Pelle Sundman, av en känd storprattarsläkt, hann med tio gånger så många historier som de andra. Men det var bara då och då man lyssnade till honom, när han kom med något nytt som de inte hört hundra gånger förr. Det hände också att någon satte i gång och berättade samtidigt med Pelle, och man rapade och hade allsköns utsändningar för sig,

så att det blev klent med uppmärksamheten.

Just nu berättade Pelle om två skärkarlar som tävlade i att få ned så mycket fågel som möjligt. Men den ene hade i smyg böjt kamratens gevärspipa mot en bodknut. Samma idé fick också den andre skytten. Så det blev en välsignad stund för ejdern och alfågeln den morgonen, gubbarna bara låg och bommade och svor. Slutligen fann de felet och böjde tillbaka piporna! Och nu skulle tävlingen fortsätta. När de åter låg i skjutskären och några ejdrar hade fällt bland vettarna, blev det bom... bara bom. Gubbarna gav varann en underfundig blick. Det var då märkvärdigt att de all-

tid tänkte så lika – båda hade plockat ut haglen i skotten för varann! När de sen för tredje gången upptog tävlingen kom Storvarparn, den trolldomskunnige, roende i sin höga svarttjärade båt. Han bara rodde helt sakta förbi, nästan bibliskt högtidligt. Och ingen fågel fälldes mer den dagen, varför tävlingen måste avlysas.

I det här sällskapet var man glad åt att inte ha någon jaktförgörare. Hubert Jansson var ju lite misstänkt förstås, eftersom det strömmade finnblod i hans kantiga lekamen.

– Hubert, sade någon, berätta om när du blev stämd inför tinget för det där fågelskyttet utanför Söderarm... du Ture va ju också med!

Värens ejderstreck.

Skärgårdens största fågel.

Hubert klår sig i håret. Var det nånting att berätta om i jämförelse med Pelles bravader! Nej, han hade ingenting märkvärdigt att komma med, bara en händelse tagen direkt ur levande livet.

– Jo det förhöll sig så att Ture och ja under gång från Söderarm till Stenskar blev upphunna av en vräkig mahogny-

»Gång på gång kom den stora fågeln tillbaka och slutligen drämde Lion till me startveven och fick död på den rackarn.«

racer med höga militärer ombord. De gav tecken åt oss att stanna, och det gjorde vi. »Människor – skrek den krongubbe, som hade mesta gullet på sig – vet ni inte att det ä förbjudet att jaga från maskindriven farkost?!?« Ja svara honnem som sanningen va, att en sän förordning kände ja för min del inte till. »Otroligt« sa krongullet, »ni båda verkar ju vara skärgårdsbor.« Häftigt vände han sej till en löjtnant som fick reda på våra namn och skriv' opp oss. »Blir rättssak det här!« va det sista vi hörde innan båten rusade vidare.

– Vi fick verkligen stämning till tinget... Ture och ja. Och i Tälje intog vi en lämplig förladdning... hohoho, så att vi kom i den rätta stämningen, om ja nu ska va kvick av mej. – Jaha, efter lång

väntan blev äntligen vårt mål påropat, och sedan åklagarns påståenden lästes opp fråga vi domarn om vi erkände vad som lades oss till last. »Jovisst har vi skjute fågel. De' ä nog så riktigt så« svara ja för mej och Ture. Och eftersom ja kände mej i form tog ja tillfället i akt att hålla en liten tingspredikan. Så ja fråga: »Herrarna tror väl vad som står i den stora svarta boken med guldkorset på?« Jodå, bibelns ord trodde de på. »Nå – sa ja – såvitt ja minns står det att läsa i Första Mosebok att Gud Fader säjer: Frambringe vattnet ett vimmel av levande var- elser, flyge och fåglar över jorden under himmelens fäste!... Då frågar ja: Ä de' under sådana omständigheter för mycke att Ture och ja skjuter två algubbar i lösa sjön, när vi enligt bibeln råder över

Röder.

fåglarna under himmelens fäste?» Vid det här laget hade de flesta av tolvmännen vaknat opp ur sin tingsslummer och skrattade me höga magar. Och domarn, silverhårig och vacker som Gud Fader själv, log brett.

Låter nog bra det där, menade åklagaren, men ni har båda mot lag och förordning skjutit från motorbåt. Hoppsan... de' va just dit ja ville ha dom... nu skulle ja triumfera. »Läsa innantill fick vi göra i vår enkla skärgårdsskola, men ja undrar just 'ur d' ä beställt me läsekonsten här i Norrtälje? Titta efter en gång till, bästa åklagarn, så kanske han hittar en paragraf som medger den bofasta befolkningen rätt att skjuta fågel från maskindrivet fartyg!« Åklagarn stirra på mej och fick sen rasande bråttom att bläddra i lagparagraferna. Och dom kamma noll me sin stämning. Ture och ja fick ett bra traktamente som räckte till en krogrond. Så de' skyttet va alls inte illa!

– Ja du Hubert, inföll Martin Söderman, en trygg 50-årig fiskare med stora yviga ögonbryn, nu ä det ju meningen att

vi inte längre ska få skjuta från motorbåt och ejdern ska värfredas. Det går me fågelskyttet som me segelsjöfarten – härligheten tar slut. Men Lion på Knottskär det ä en gosse som ger allt som flyger och far i lagar och förordningar. Sist han kom hem från sitt fiskeskär hade han fullt me örnfjädrar i båten.

– Skulle Lion ha fått ner en örn, de' kan inte va sanning... k r å k a menar du väl!

– Nääj, lotsförman va händelsevis nere vid bryggan när Lion kom, för han ville beställa en ökstock. Och han såg fjädrarna. »Har du vare ute och lekt indianer och vita?» fråga han. »Inte prises« svara Lion med de' där finurliga han brukar ha i blicken. Och så berätta han att tvärs Tviklova hade en örn kommit strykande akterifrån och slaje klorna i bak' uve på'n, så att mössa för av. Lion blev fullkomligt överrumplad... hade suttit och tänkt på hur i all världen han skulle kunna klara av resterande utskylader... och plötsligt slog nånting ned på han med väldig kraft. »Trodde de' va fjärdingsman – sa Lion – och så va de'

en örn!« Gång på gång kom den stora fågeln tillbaka och slutligen drämde Lion till me startveven och fick död på den rackarn.

Ett samfällt skratt kom bodens väggpapp att välva ut och in. Lion var en sådan kul gubbe. Någon sade sig ha hört att han hade bolster av örnfjäder. Och gjorde man sig besväret att syna hans sparksko lite närmare fick man se hur finurligt han fått bruk för örnlorna!

– April 1960. 🐦

Evert Wallert (1898-1989) har gett ut ett stort antal böcker om skärgård. Han föddes i Dalsland och bosatte sig sen i byn Refsnäs på Rådmansö. 1973 kom hans bok »Brev från Roslagen« ut. Den innehåller ett urval av de 300 krönikor han skrev under 25 års tid till tidningen Åland. Evert ömmade för skärgården och beskrev perioden när »nya moderna tider« stundade och det »fortida« sjönk i värde. Varmt tack till Ditte Lindström, Evert Wallerts styvdotter, som gett Magasin Skärgård tillåtelse att publicera texter ur boken.

W

foto: roine karlsson

Stendörren fyller 50 år!

I år firar Stendörrens naturreservat mellan Trosa och Nyköping 50 år. Den 18 juni sker stora jubileumsdagen med fotoutställning, aktiviteter och kalas. Reservatet är stort med många leder och grillplatser att välja på. Stendörren har ett eget naturum som öppnar 1 maj för säsongen. Det finns en verksam bondgård med djur och gamla sjöbodas med bryggor i hamnen. Ett nytt utsiktstorn har byggts. Naturreservatet består av skärgårdsnatur, stränder och hav med hela 15 egna öar. Via fyra hängbroar tar du dig till öarna Åpskär och Krokholmen landvägen. Uppdaterad information om jubileumsåret läggs upp på websidan naturumstendorren.se samt sociala medier.

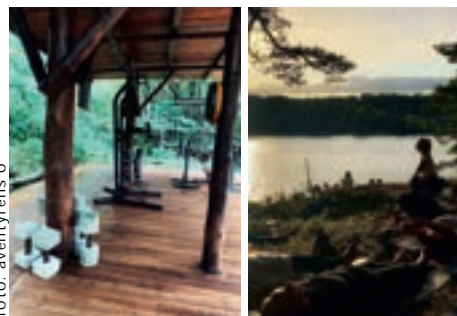

foto: äventyrens ö

Träning ute på Äventyrens Ö

På kursgården Äventyrens Ö utanför Åkersberga finns ett nytt unikt utomhusgym, byggt av material som avverkats på ön. I maj öppnas säsongen för 28:nde året. En nyhet är »Island Workouts« ett koncept som bygger på en blandning av crossfit, OCR-bana, yoga, strongmansinspirerade övningar och klassiska gymmaskiner. Allt förlagt utomhus. Mer information på aventurenso.se.

SEABAG

SEABAG är en storsäck avsedd för Stockholms skärgård.

Säckarna finns i flera storlekar och passar perfekt för byggarbetsplatser, tomtreningar och rensning av sjöbodas.

Besök gärna seabag.se för mer information. Det går också bra att kontakta oss på 08-409 190 50 eller info@seabag.se

Av Länsstyrelsen auktoriserat bevakningsföretag.
Tillsyn och larmtryckningar av er fastighet, året runt.
08-718 41 31, 070-712 59 34 www.obevakning.se

Vi bygger träbåtar efter gamla modeller!

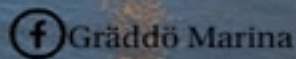
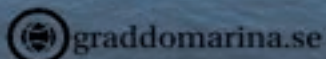
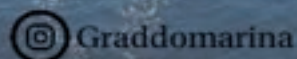

Auktoriserad service på:

ERIKSSONS BÅTBYGGERI
& BÅTBYGGARSKOLA AB
Box 15, 130 25 INGMARSÖ
0733-522 004 info@trabatar.net

Vi säljer även reservdelar till:

-Vinterplats/Sjösättning/Upptagning/Service/Reparation/Motorförsäljning/Bryggplats-

bilden **BERÄTTAR**

Botaniska konstnären i Riddersholm

I Riddersholm på Rådmansö levde konstnären Gerd Rissler isolerat med sandstrand, blommor och havet som närmsta granne. Motivet till skolplanschen »Lövängen« fann hon här. Än idag växer hennes kungsängsliljor på platsen. Och husgrunden finns kvar. **TEXT:** Gunnar »Ludde« Lodin **FOTO:** Roine Karlsson

»BILDEN ÄR MÅLAD UTSKÄRGÅRDS I NORRA ROSLAGEN. Hur många gånger har jag inte vandrat här barfota vid Rådmansö stränder, längs tångvallen, med sin monumentala Angelica och lilla varma Axveronica och Strandastrar och alla dessa Fackelblomster.« skriver Gerd Rissler om sin skolplansch med strandväxter.

På Lillnåset mellan Södersundet och Mimmis vik har tidigare funnits två hus. Det var konstnären, tecknaren och illustratören Gerd Elisabeth Rissler som hade stugorna som bostad och atelje. På en avlägsen udde intill en stor sandstrand i söderläge. Hit går inga vägar bara upptrampade stigar.

Gerd Rissler var född 29 januari 1909 i Jakobs församling i Stockholm, hon bodde i Bromma och var sommarboende och delvis åretruntboende i Riddersholm. Stugan låg mycket avsides vid havet med cirka 2,5 kilometer stigvandring från Riddersholms gård eller rodd från Södersundet.

Gerd var som sagt konstnär och hon skrev flera barnböcker om naturen, till exempel »Mickegubben på Rosenön.« 1943 och »Fältflora för barn«. Hon

»Fortfarande finns det ett minne av henne i Riddersholm och det är en stor grupp av kungsängsliljor som hon planterade runt huset och som har spridit sig i omgivningarna.«

Fakta:

Gerd Rissler (1909-1996) var målare, tecknare, illustratör och skulptör som stundtals bodde och verkade i sin sommarstuga i Riddersholm på Rådmansö. Hon var dotter till överläkare John Rissler och konstnären Sigrid Andersson Rissler. Gerd kom från en mycket konstnärlig släkt och växtintresserad sådan. Hon var barnbarn till konstnär Amanda Tigerhielm Andersson och systerdotter till Elias Anckers och J.A.G. Aceke. Hennes morfar var botanikern Nils Johan Andersson. Gerds verk består bland annat av landskap och växter med motiv från Stockholms skärgård och fjällvärlden. Hon illustrerade åt Dagens Nyheter, Aftontidningen, Vi samt till barn- och läroböcker. Gerd gav även ut de egna böckerna Miccegubben på Rosenön och Botaniska tavlor.

foto: mats holmstrand

bilden **BERÄTTAR**

var dock mest känd för sina teckningar och illustrationer av skolplanscher (botaniska planscher) som fanns i de flesta skolor under 1940-70-talen. Det var blom- och växtplanscher och fina miljöbilder exempelvis fjäll- och skärgårdsmiljöer. Hon fick säkert mycken inspiration av miljön i Riddersholm till sina alster.

Husen eldades upp

Hon var under 10 års tid (1932-1942) gift med författaren Sven G Lindquist som hade planer på att bygga ett eget hus i närheten av Gerds hus i Riddersholm. Det blev bara en grund som fortfarande står kvar mitt i skogen. Under andra världskriget lär Gerd ha bott i sin stuga under flera år, något senare lät hon bygga en ateljé uppe på berget vid infarten till Södersundet. Troligtvis blev den aldrig färdigbyggd eller använd.

I slutet av 1990-talet eldade brandkåren upp hennes hus då det var mycket förfallet och livsfarligt att beträda. Gerd hade troligtvis inte bott där på minst 20 år då. Något senare eldades också ateljén upp då den var helt fallfärdig.

Gerd dog 21 oktober 1996 i Bromma 87 år gammal. Gerd Rissler ligger begravnen på Norra begravningsplatsen i Solna i familjen Risslers familjegrav. Fortfarande finns det ett minne av

henne i Riddersholm och det är en stor grupp av kungsängsliljor som hon planterade runt huset och som har spridit sig i omgivningarna. Man kan även se rester av husgrunden där hon bodde. På denna vackra plats, längs vandringsstigen i Riddersholms naturreservat. 🐦

Kuriosa:

Gerd Risslers make författaren Sven G. Lindquist har porträtterat skärkarlen Olagus som bodde i Riddersholm i sin bok »Olagus – en skärkarl« från 1944 med illustrationer av Gerd.

I boken »Skolplanschernas värld« blir Gerd Rissler intervjuad av Staffan Ekegren. I den beskriver hon sitt arbete och kärleken till växter, som hon såg som individer med egen karaktär. Bland annat var hon mycket fascinerad över getrams och dess kontraster.

bilden **BERÄTTAR**

KOOPERATIVA FÖREBUNDET

LOVÄNGEN

SVENSKA FARBÄNDLÉN
Replikat av målning av Gerd Rissler
Svenska Konstnärernas

»Jag målade min egen löväng vid ateljén i Roslagen. Bland betande kor och får gick jag där varje dag ner till gärsgårn för att hämta mjölk. Jag minns att »Lövängens växter« behövde nästan inga skisser, den bara växte fram, så som ängen själv om sommaren.«, skriver Gerd Rissler om sin skolplansch från 1945-46.

Välkommen till grannstäderna Östhammar och Öregrund

Östhammar bildades redan 1368. På grund av landhöjningen flyttades staden 1491 till Öregrund. Och 1539 fick Östhammar tillbaka sina stadsprivilegier. Båda städerna har varit blomstrande bad- och kurorter. I Östhammar finns Societetshuset Källör som idag används som bygdegård och för olika evenemang. I närheten ligger det nya fina Sjötorget med lekpark, utegym, skateramp, träskulpturer, beachvolleyplan samt butiker och krogar i röda nybyggda »sjöbodarna«. Lars Molins film Badjävlar spelades in i Öregrund och Östhammar och trakterna omkring. Du kan promenera i filmens spår och bli guidad via en app på inspelningsplatserna. Östhammar är känt för sina årliga veteranbilsträffar »Kul på hjul« samt Festival Östhammar.

Öregrund ligger två mil nordost om Östhammar. Öregrund är en av landets bäst bevarade trästäder med mycket atmosfär och snickarglädje. Öregrund är den enda staden på ostkusten där man kan se solen gå ner i havets horisont. Den lilla staden var förr en viktig sjöfartskonkurrent till Stockholm. Här skeppades järnet från vallonbruken ut och kallades för »Öregrund Iron«. I slutet av 1800-talet blomstrade dess badortsepok, det firas varje år med Badortdagarna. Då blir det hattparad, tidstypisk klädsel, badortsdopp, mässingsorkester och annat roligt. Andra festligheter är Båtveckan med Roslagsloppet, Öregrundsmåndagarna och Tennisveckan. Vid infarten till Öregrund ligger Tallparken med tennisbanor, promenadstigar, utsiktbankar, sandstrand och klippbad.

ÖRSKÄRS FYR

Vi har ledigt boende!
boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

Möbler, Kläder & Cafe
www.sundboden.se 0173-133 64

www.norrskedikahotell.se

Bestående av
Sjögårdens Hotell & Konferens 2011

8,5

Epokgården 18år

Lägenhetshotell - Konferens -
Vandrarhem med de sköna sängarna
Rådhusgat 16 Öregrund
0173-302 00 www.epokgarden.se

CKARGÅRDEN

Hotell - Bröllop - Konferens - Butik
Öppet året runt
0173-300 65
www.klockargarden.nu

E D B L A D

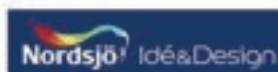
Strandgatan 2, Öregrund
0176-20 87 97
www.edblad.com

BARNKLÄDER - DAMKLÄDER - LEKSAKER
PRESENTER - www.mybliss.se

Adas
kafé & bageri

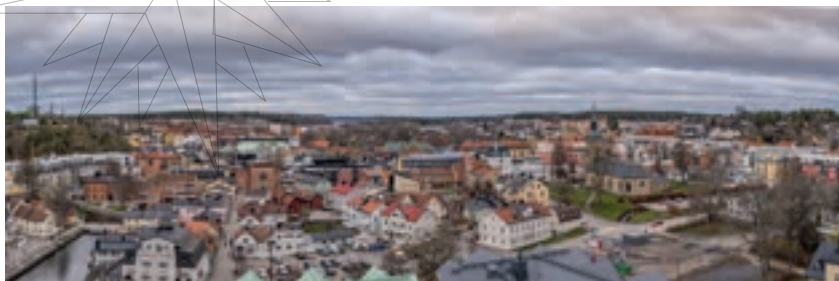
Norra Tullportsgat. 6, Östhammar
0173-129 99 www.adaskafe.se

Roslagens Golv

Fabriksvägen 13, Östhammar
Tel: 0173-212 35
www.nordsjoideesign.se

W

Norrtälje fyller 400 år

Norrtälje stads jubileumsår började med spektakulär lasershow på nyårsafton i hamnen. Den 29 mars kom kungaparet på besök och det blev stort artistuppbåd på scenen i Societetsparken. Hela året har fyllts med olika evenemang för att fira att det är 400 år sedan Norrtälje fick sina stadsprivilegier. Till exempel kan man gå på gratis stadsvandring den 3 maj klockan 13-14 och bli guidad till stadens offentliga konstverk. Samling vid konsthallen. Mer info på visitoslagen.se.

Spel med naturupplevelser

En romantisk utelevelse per vecka i ett helt år får man med kortleken »52 utemängar – Love edition«. Kärleksfull upptäckarlusta och rörelseglädje med naturnära utelevelser utan prestationskrav präglar urvalet på de 52 korten. Skapad och utgiven av friluftssälskaren Gunnika Isaksson-Lutteman och 52adventures förlag. Beställ på webshop.52adventures.se.

Redo för

RENOVERING?

Vi har produkterna och kunskapen som gör jobbet enklare!

På Roslagens Golv har vi många års erfarenhet av det mesta inom renovering – golvläggning, golvslipning, mattläggning och badrumsrenovering för att nämna några exempel. Varmt välkommen in till oss, vi hjälper dig gärna med dina hemmaprojekt!

Instagram:
nordsjo_osthammar
Facebook:
NIDosthammar

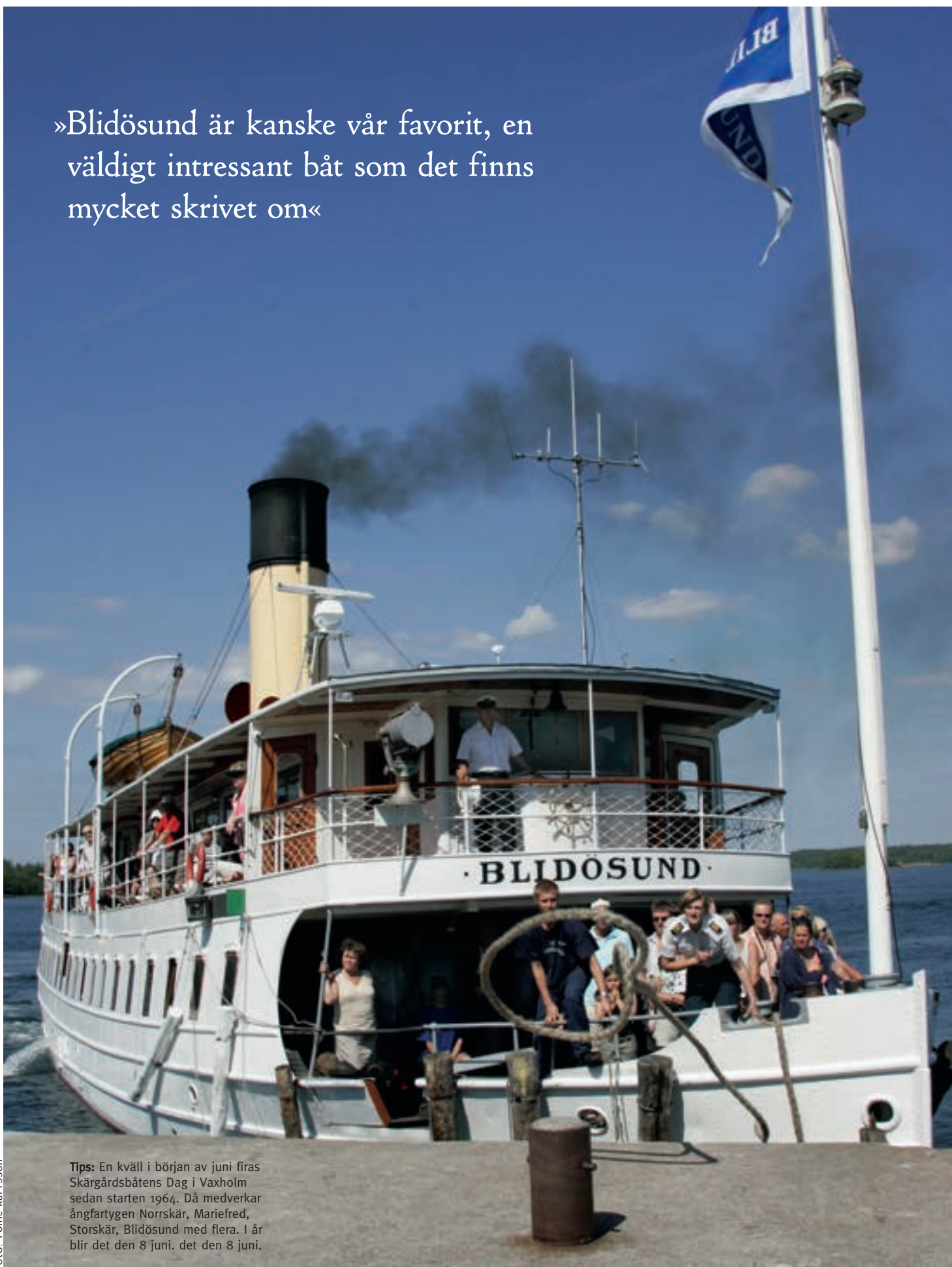

Roslagens Golv

Fabriksvägen 13, Östhammar
Telefon: 0173-212 35
Öppettider: Vard 7-18, lör 9-14
www.nordsjoidedesign.se

Nordsjö Idé&Design

»Blidösund är kanske vår favorit, en väldigt intressant båt som det finns mycket skrivet om«

Båtentusiaster som håller ångan uppe

Ångbåten ska vara stor, byggd före 1930 och får definitivt inte drivas med diesel. Stämmer beskrivningen in – ja, då står båten närmast garanterat med på Karl-Arne Södergrens och Rune Johanssons lista.
– Vi kommer att åka båt tills vi släpar oss fram med rullator, säger Karl-Arne.

TEXT: Karl-Gustaf Mattsson

Karl-Arne Södergren och Rune Johansson kryssar av ångbåtar i landet.

studerar också ritningar på båten, maskinuppgifter, båtens salonger och hur den i övrigt är uppbyggd, säger Karl-Arne.

S/s Blidösund - en favorit

Hittills har de rest med ett tjugotal ångbåtar, men målet är att avverka dem alla – även om det är lite oklart hur många fartyg som egentligen återstår.

– Det finns egentligen mängder med ångbåtar, men de som är byggda på senare tid har vi inte intresse av. Vår gräns för båtar går vid 1930, säger Karl-Arne.

Sommarens resor gick med »Engelbrekt« som utgår från Leksand, och »Blidösund« i Stockholms skärgård.

– Blidösund är kanske vår favorit, en väldigt intressant båt som det finns mycket skrivet om och en av de båtar där vi fått det bästa bemötandet av personalen, säger Karl-Arne.

Vad är då lockelsen med att åka ångbåt?

– Inget buller och inga maskinskakningar, det är som att flytta sig hundra år tillbaka i tiden, blir svaret. 🐦

Fotnot: Sveriges Ångbåtsförening ger ut broschyren »Ångbåtar i Sverige« med fakta om landets ångbåtar som tar passagerare och en lista att kryssa av de man har rest med.

Målet är att åka så gott som alla ångbåtar som tuffar runt i våra svenska vatten. Hittills har de två entusiasterna avverkat ett tjugotal. Det var just intresset för ångbåtar som förde dem samman i mitten av 60-talet. Då mönstrade Karl-Arne Södergren av efter många år som sjöingenjör och bosatte sig i Närke, där han blev arbetskamrat med Rune Johansson.

Och Rune, han hade redan som barn fastnat för de gamla ångbåtarna på Ske-

bäcks varv i Örebro och redan som yngling farit med Örebro III till Stockholm tur och retur.

– Jag åkte fram och tillbaka samma dag bara för att jag tyckte att det var så roligt att åka ångbåt, berättar Rune.

Men det dröjde ända fram till pensioneringen innan de båda herrarna fick tid att börja studera ångfartygen på allvar.

– Egentligen är det ångarnas historia vi särskilt intresserar oss för. När de är byggda och vad de har gått igenom. Men vi

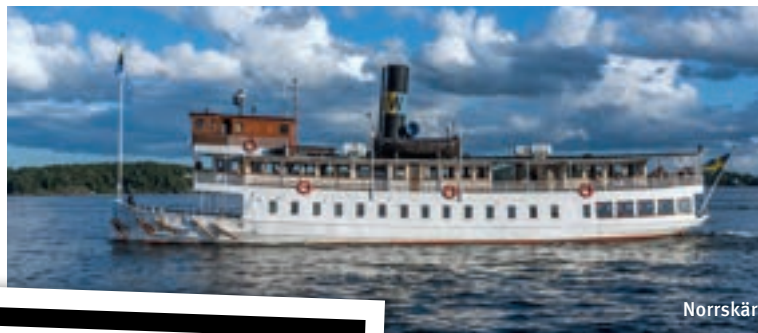
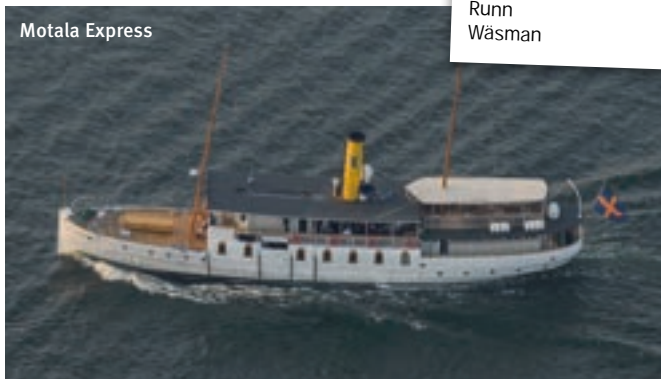
Domnarfvet

Sankt Erik

Motala Express

Norrskär

BÅTAR SOM ÅNGAR FRAM

Namn	Byggår	Utgår från
Herbert	1905	Alingsås
Östersund	1874	Arvesund
Warpen	1873	Bollnäs
Agnes	1899	Born
Gerda	1865	Eskestuna
Bohuslän	1914	Göteborg
Färjan 4	1920	Göteborg
Trafik af Hjo	1892	Hjo
Polstjärnan	1929	Karlstad
Freja af Fryken	1868	Kil
Lagaholm	1888	Laholm
Engelbrect	1866	Leksand
Ann I	1995	Yxningen
Nossan af Stallaholm	1933	Nossebro
Alma af Stafre	1873	Stavre
Blidösund	1911	Stockholm
Motala Express	1895	Stockholm
Djurgården 3	1897	Stockholm
Frithiof	1897	Stockholm
Drottningholm	1909	Stockholm
Stockholm	1931	Stockholm
Mariefred	1903	Stockholm
Norrskär	1910	Stockholm
Storskär	1908	Stockholm
Sankt Erik	1915	Stockholm
Tärnan	1901	Stockholm
Örnen	1903	Stockholm
Primus	1875	Sundsvall
Ejdern	1880	Södertälje
Bäsingen	1905	Torsång
Boxholm II	1904	Tranås
Thor	1887	Vaxjö
Thoméé	1875	Östersund
Elmsta	2000	Vaddö
Bore	1894	Malmö
Nalle	1923	Oskarshamn
Munter	1879	Vrena
Eric Nordevall II	2011	Norrqvarn
Tomten	1862	Venjan
Domnarfvet	1862	Borlänge
Runn	1907	Smedjebacken
Wäsman	1992	Ludvika

Stockholm

Runn

Boxholm II

Ejdern

foto: mats samuelsson

Ångbåten Thor byggdes 1887 och kör passagerare på Helgasjön sommartid.

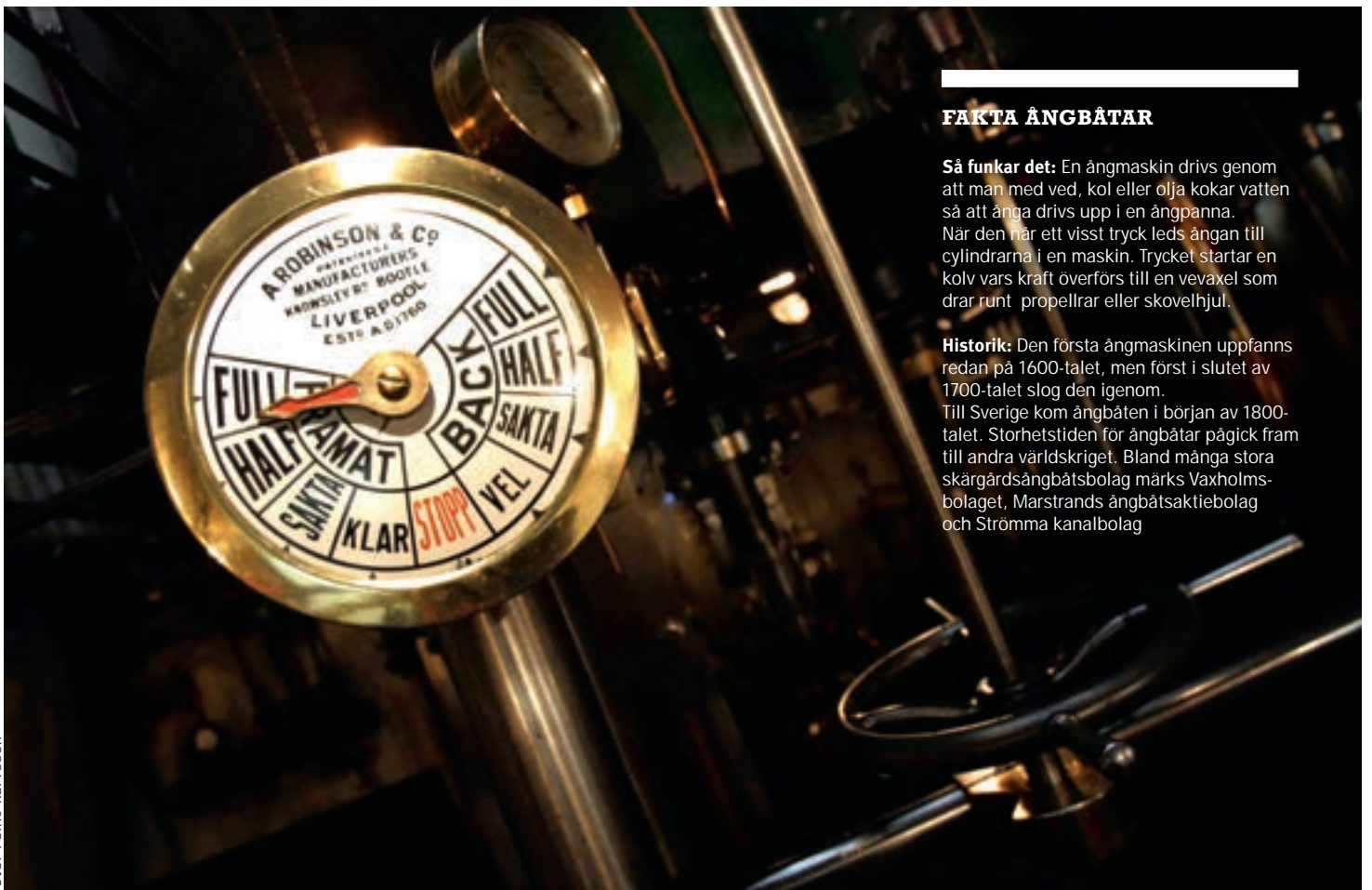

foto: roine karlsson

FAKTA ÅNGBÅTAR

Så funkar det: En ångmaskin drivs genom att man med ved, kol eller olja kokar vatten så att ånga drivs upp i en ångpanna. När den når ett visst tryck leds ångan till cylindrarna i en maskin. Trycket startar en kolv vars kraft överförs till en vevaxel som drar runt propellrar eller skovelhjul.

Historik: Den första ångmaskinen uppfanns redan på 1600-talet, men först i slutet av 1700-talet slog den igenom.

Till Sverige kom ångbåten i början av 1800-talet. Storhetstiden för ångbåtar pågick fram till andra världskriget. Bland många stora skärgårdsångbåtsbolag märks Vaxholmsbolaget, Marstrands ångbåtsaktiebolag och Strömme kanalbolag

W

Foto: Fårbloggen.se

Foto: Josef Friedinger

Foto: Undal Frugården

Illustration: misse ljungström

Vårsalong i Saltsjöbaden

Helgen 2-3 april blir det vårsalong i Grünewaldvillan i Saltsjöbaden. Bland andra ställer Magasin Skärgårds medarbetare och konstnär Misse Ljungström då ut sina alster i akvarell på tema fyrar. Vernissage klockan 12 lördag 2 april. Arrangör Nacka konstförening.

Umgås med får

På Undal Frugården en mil norr om Åkersberga har Bella Tidblad startat »får-retreat« med workshop »bara vara nära«. Deltagarna (max sex per grupp) får umgås med 12 tackor och uppleva den välgörande effekt som beröring och närhet till får ger. Retreatet börjar med lunch och bildföreläsning om får. Därefter får man gå ut i hagen för att umgås och gosa med fåren. I tre timmar pågår eventet. Mer information på fårbloggen.se.

Skärgårdens populäraste elbil

Club Cars elbilar syns och märks alltmör i den svenska arkipelagen. Inte så konstigt! De är praktiska, bekväma och pålitliga. De bjuder såväl skärgårdsmiljön som ö-befolkningen på både glädje och nytta.

Nytt för i år är den nya Walter Mauserhytten som är en rymligare hytt med ergonomiskt armstöd för både chaufför och passagerare.

Epton Trading är generalagent för Club Car i Sverige.

| 08-10 82 83 | info@epton.se | www.epton.se Epton Trading AB

www.roslagensexpress.se

PACKAT OCH KLART?

DU HAR VÄL INTE GLÖMT MUNSKYDD FRÅN ROSLAGENS EXPRESS?

Vi har över 20 års
erfarenhet av
belysning och el
- vi hjälper dig
gärna!

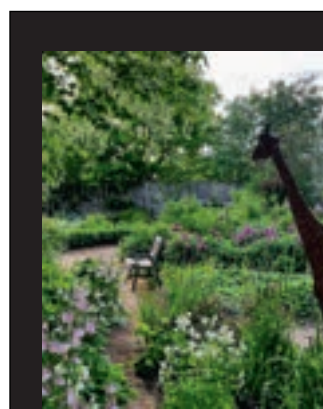
Välkommen till trivsamma

PAPPERSTUGAN

med Elbelysning

Norrtäljevägen 8, Älmsta

Vi är även ombud för systerbolaget, Tel. 0176-500 87

Trädgård och mat

Välkommen till en fullsorterad
trädgård och en restaurang
med fullständiga rättigheter.

0176-510 41
kronstradgard.se

Vaddö »Här trivs man«

Vaddö (Wäddö) är den norra delen av en ö i norra Roslagen (i Norrtälje kommun) och ligger cirka 10 mil norr om Stockholm. Vaddö räknas tillsammans med den södra delen av ön, som går under namnet Björkö, som Sveriges till storleken sjunde största ö. I Söder övergår Vaddö till Barnens ö och Björkö och i norr finns broförbindelse till Fogdö och Singö. Från Grisslehamn går färjor till och från Åland. Ön har cirka 3 000 permanentbostäder och drygt 8 000 fritidshus. Näringslivet på ön är beroende av sommarturismen. Många hantverkare arbetar som egna företagare.

0176-525 12
info@sirpercys.se
www.sirpercys.se

**Spännande & traditionell
mat med skärgårdskänsla**

Olika bufféer • Bröllopsmenyer • Företagsfester
Glas & porslin • Bord & stolar

Ni ordnar festen – vi ordnar resten

**Välkommen
till Vaddö!**

ICA VÄDDÖ
Supermarket 0176-77880

Vaddö Båtcenter – Din båtpartner!

Fullserviceverkstad och vinterförvaring **Säljer, köper och byter.**
Nya och begagnade båtar & motorer.

@vaddobatcenter

**Vaddö
Båtcenter**

Välkommen in i vår butik!

kontakt@vaddobatcenter.se | 0176-503 44 | vaddobatcenter.se

ROSLAGENS SJÖFARTSMUSEUM

Gåsviksvägen 47, Älmsta Vaddö

Sveriges största privata sjöfartsmuseum med rika samlingar
från Roslagens sjöfart under gångna tider.

Vi kör även turistturer med ångbåt i Vaddö kanal.

ÖPPETTIDER:

1 juni – 31 augusti kl. 10.00 – 16.00

Extra öppethållande för förbokade grupper.

Tipspromenad för barnen. Kaffeservering

Telefon: 0175-502 59

E-post: info @sjofartsmuseet.se

www.sjofartsmuseet.se

Fyrplatsen mitt i Väneren

Djurö nationalpark har ett trettiotal öar i Sveriges mest isolerade skärgård. Bland klapperstensfält, tallskog och kala klippor kan man spana efter hjortar, fiskgjuse och havsörn. Bredvid fyren går det att övernatta i den gamla fyrmästarebostaden.

TEXT: Hélène Lundgren

ILLUSTRATION: Lars Holm

Lars Holm 2015

Djurö lär ha varit Sveriges mest isolerade, bebodda fyrplats både geografiskt och vad gäller möjlighet till kommunikationer. Årstider och sjöns växlingar styrde liv och arbete. Under perioder med isläggning och islossning kunde invånarna vara avskurna från yttrevärlden i månader. Elektrifiering kom inte hit och det gjorde telefonledningarna inte heller. Först sent 1940-tal fick fyrplatsen - radiotelefon.

Det blåser rejält när vi tuffar ut med Staffan Kullanders fina skuta från Ekenäs som ligger på Värmlandsnäs udde. Inga reguljära båtar går till Djurö så vi har hyrt en taxibåt för att kunna ta oss ut till den avlägsna ön mitt ute i Sveriges största insjö. Båtresan tar oss genom öarna i Vänerns insjöskärgård och över flera kilometer öppet hav. Efter en guppig färd på sjön kommer vi fram till en skyddad vik på Djurö. På norra och södra delen av ön finns två stugor att hyra. En liten skogsstig leder fram till fyren som ligger vid Malberghamn på den norra sidan av ön.

Den nuvarande fyren byggdes 1912 och den sista fyrvaktaren lämnade ön 1969. Här ska vi bo i den gamla fyrvaktarbostaden som ligger precis bredvid fyren. Det finns ingen el på ön och vatten får vi hämta i en brunn utanför. Snabbt installerar vi oss i huset innan vi beger oss ut för att utforska ön. Djurö skärgård ligger vid kanten av förkastningssprickor och till väster om öarna är det 70 meter djupt med branta stränder.

Det finns flera utmärkta vandringsleder på ön, och de små skogsstigarna tar oss genom hållmarker och tallskogar täckta av ljung och blåbärsris till den andra sidan av ön. Vid en sankmark hittar vi röda tranbär som är färdiga att plocka, och på den södra sidan av ön finns klapperstensfält, vackra veckade stenformationer och kala klippor som är perfekta att bada från. Djurö har också en liten dovhjortstam som familjen Kempe släppte ut på ön. Familjen köpte ögruppen 1890 och ville göra öarna till jaktmarker. En jaktvillan byggdes och rådjur, kronhjort, hare, ripor och fasaner inplanterades på ön. Det fanns även planer på att sätta ut mufflonfår och vildkalkoner, men idag finns här bara harar och ett 20-tal dovhjortar som håller de gamla odlingsmarkerna öppna.

Karusell på isen

En person som har mycket starka rötter till Djurö är Benny Jansson. Hans morfarsfar Frans Persson arbetade som fyrmästare på Djurö år 1900 och här

»Om isen inte låg så kunde familjen vara helt isolerad i tre-fyra månader, så det gällde att de hade tillräckligt med mat i förråden.«

bodde han med hela sin familj. Den tidigare fyren som byggdes 1874 låg på den norra sidan av ön och fyrmästarens jobb var att tända och släcka fyren. Familjen bodde själva på en bondgård som låg på den södra sidan av ön, och där hade de lite kor och grisar. För att få in lite extrapengar fiskade de och fisken sålde de i Brommesund och Mariestad, samt servade alla jägarna som kom till jaktvillan för att jaga vilt.

– Om isen inte låg så kunde familjen vara helt isolerad i tre-fyra månader, så det gällde att de hade tillräckligt med mat i förråden. Morfar berättade för mig att under kalla vintrar när isen låg på så satte fyrmästaren upp en stolpe på isen och fäste en släde med ett rep så att alla barnen kunde åka karusell på isen, berättar Benny Jansson.

– När den nya fyren byggdes 1912 flyttade familjen till den norra sidan av ön och 1915 lämnade min morfarsfar

Djurö och flyttade till en gård på Torsö, fortsätter han.

Varje sommar under 40 års tid har Benny och hans familj åkt tillbaka till Djurö för att bo i den gamla fyrvaktarbostaden under några veckor.

– Här ute hörs knappt några ljud förutom djur och fåglar. Hjortarna brukar komma fram när vi sitter och äter. Lugnet att bara få vara och att uppleva naturen är det jag uppskattar allra mest. Jag kan sitta en hel eftermiddag och bara uppleva denna unika plats, och då känner jag att min morfar är närvarande. Det är alltid spännande att få uppleva den vackra naturen och spana efter hjortar, fiskgjuse och havsörn. Varje sommar längtar hela familjen efter att få komma hit till Djurö, säger Benny. 🐦

Mer info: Mariestads Fyrällskap håller på att skriva en ny bok om livet på Djurö som ska komma ut i vår. <https://sverigesnationalparker.se/park/djuro-nationalpark/>

VÄLKOMMEN TILL STENDÖRRENS NATURRESERVAT OCH NATURUM

Stendörren ger dig en unik möjlighet att upptäcka Sörmlands skärgård utan att ha tillgång till båt. Hängbroar leder ut på öarna och stigar visar vägen till grillplatser. Vandra, bada, fiska, ha picknick på klipporna, besök naturums Östersjöutställning, fika på utecaféet, delta i guidningar och skåda ut över skärgården från utsiktstornet. För årets jubileumsprogram besök hemsidan och våra sociala medier.

www.naturumstendorren.se
 Facebook och Instagram: naturumStendorren

LÄNSTYRELSEN
Södermanland län

Trosa »Världens ände«

Trosa är känt som stad sedan 1300-talet och är därmed en av Sveriges äldsta städer. Eftersom landskapet runt ån är flackt, har landhöjningen resulterat i att havet dragit sig tillbaka och landarealen ökat. Staden låg från början cirka en halv mil inåt landet fram till slutet på 1500-talet. Redan i början av 1400-talet var Trosa en betydande handelsplats och stadsprivilegium erhöles år 1610 på den plats Trosa ligger idag.

Ett anrikt bageri

Välkommen och fika i den gamla fina konditormiljön med anor från 1800-talet.

Västra Långg. 27, Trosa
Mån-fre 07.30-18
lör-sön 9.30-16
0156-123 94

Restaurang, spa, hotell och konferens
öppet alla dagar i veckan från midsommar tom 20 aug

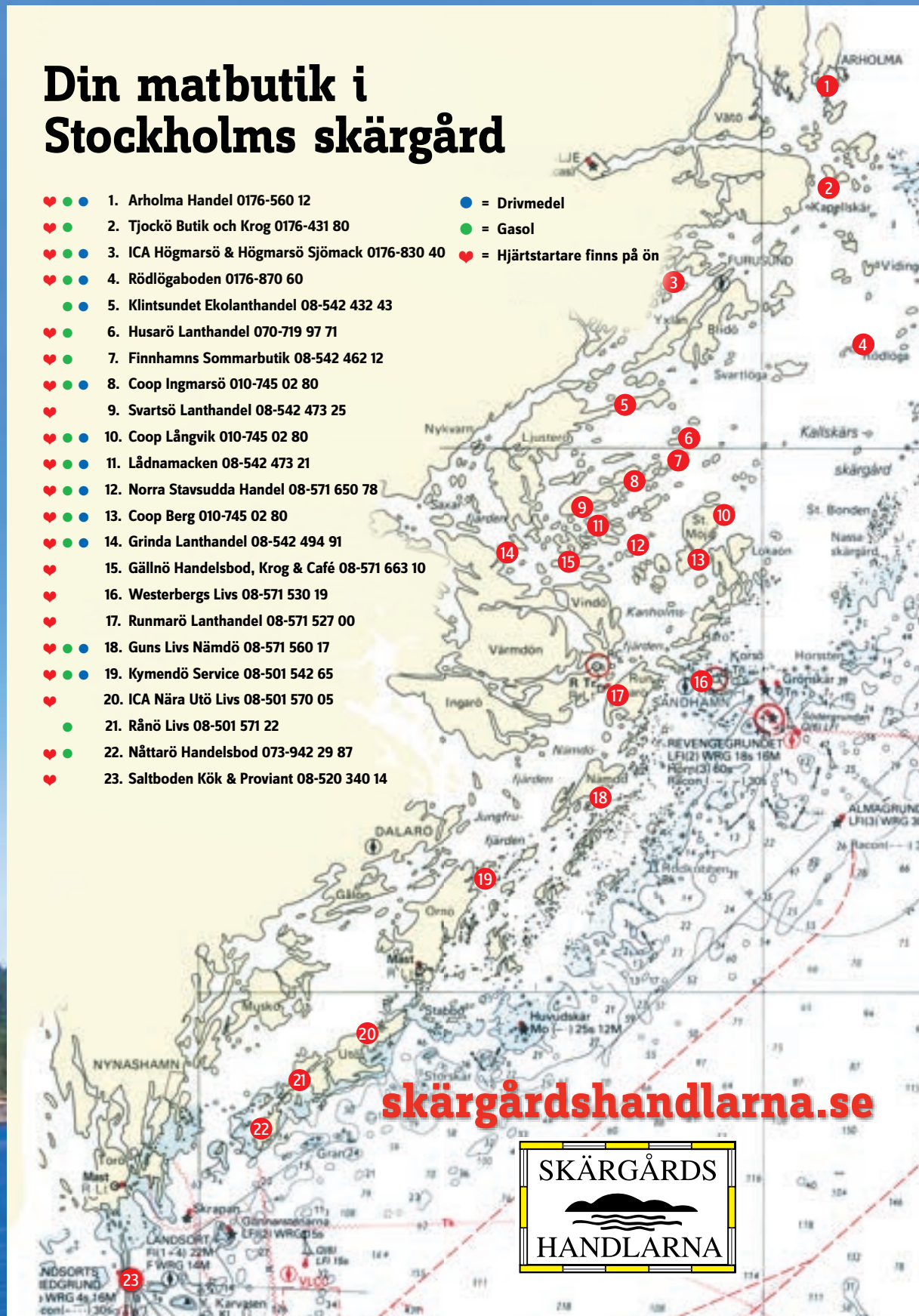
Välkommen!

Trosa Stadshotell & Spa

Din matbutik i Stockholms skärgård

- ♥ ● ● 1. Arholma Handel 0176-560 12
  - ♥ ● ● 2. Tjockö Butik och Krog 0176-431 80
  - ♥ ● ● 3. ICA Högmarsö & Högmarsö Sjömack 0176-830 40
  - ♥ ● ● 4. Rödlögaboden 0176-870 60
  - ● 5. Klintsundet Ekolanthandel 08-542 432 43
  - ♥ ● 6. Husarö Lanthandel 070-719 97 71
  - ♥ ● 7. Finnhamns Sommarbutik 08-542 462 12
  - ♥ ● ● 8. Coop Ingmarsö 010-745 02 80
  - ♥ 9. Svartsö Lanthandel 08-542 473 25
  - ♥ ● ● 10. Coop Långvik 010-745 02 80
  - ♥ ● ● 11. Lådnamacken 08-542 473 21
  - ♥ ● ● 12. Norra Stavsudda Handel 08-571 650 78
  - ♥ ● ● 13. Coop Berg 010-745 02 80
  - ♥ ● ● 14. Grinda Lanthandel 08-542 494 91
  - ♥ 15. Gällnö Handelsbod, Krog & Café 08-571 663 10
  - ♥ 16. Westerbergs Livs 08-571 530 19
  - ♥ 17. Runmarö Lanthandel 08-571 527 00
  - ♥ ● ● 18. Guns Livs Nämdö 08-571 560 17
  - ♥ ● ● 19. Kymendö Service 08-501 542 65
  - ♥ 20. ICA Nära Utö Livs 08-501 570 05
  - 21. Rånö Livs 08-501 571 22
  - ♥ ● 22. Nåttarö Handelsbod 073-942 29 87
  - ♥ 23. Saltboden Kök & Proviant 08-520 340 14
- = Drivmedel
● = Gasol
♥ = Hjärtstartare finns på ön

skargardshandlarna.se

Din matbutik i Stockholms skärgård

skärgårdshandlarna.se

Ladda ner
Skärgårdshandlarnas
App!

En tur i skärgården kräver inga förberedelser. Skärgårdens matbutiker har allt du behöver. Livsmedel, färsk fisk, nybakat bröd, skärgårdsslöjd och ofta lokalt odlade grönsaker. Vi vill med vårt breda sortiment och vår geografiska spridning att du ska få en trevlig och bekymmersfri tillvaro i Stockholms skärgård. Många av oss har bensin, gasol, är ombud för apotek och systembolag. Vissa av oss hyr även ut cyklar, kanoter och rum. Ring gärna din butik för sortiment och beställningar!

Samarbetspartners för en levande skärgård

festis

RAMLÖSA

bilar

Cloetta

**Vivels
BRÖD**
ETT STRÅ VASSARE

Dalarö
REDBERGS

**Göteborgs
KEX**

FONTANA
— EST. 1978 —

magasin**SKÄRGÅRD**

Ressel
REDERI AB

SJÖ&HAV
Sjöhavets livsmedelsbutik
1978

öppet hav

NAMN: Jennifer Grahn

ÅLDER: 49 år

YRKE: Hotellägare

BAKGRUND: Montessorilärare,
ekonomistudier, musikklass

BOR: Öregrund

INTRESSEN: Bland annat att se och uppleva
världen - har bott i Belgien, Frankrike, Indien,
Australien, Malaysia, England och USA.

Jennifer Grahn är ansvarig för driften av Klockargården. Hon stortrivs med jobbet, men vägen hit kantades av tvära kast och svängar.

Såg världen och valde Öregrund

Hotell Klockargårdens chef Jennifer Grahn har upplevt många olika kulturer runtom i världen. Men Öregrund har alltid varit hennes fasta punkt i Sverige. För två år sedan flyttade hon hem för gott, för att helhjärtat ta hand om pappans livsverk. **TEXT O. FOTO: Christer Bergström**

Jennifer Grahn har varit på sitt livs äventyr. Hon har sett det mesta av världen. Nu väntar nästa äventyr; att utveckla Hotell Klockargården i Öregrund. Som ansvarig för driften av Klockargården stortrivs hon med jobbet. Men vägen hit kantades av tvära kast och svängar.

– Ända sedan jag var tonåring har jag farit kors och tvärs runt om i världen. Under många av dessa år och när mina tre barn växte upp var Klockargården min och familjens enda fasta knutpunkt i Sverige. När vi som familj reste hem var Klockargården samlingspunkten, berättar Jennifer Grahn när vi träffas på pittoreska Hotell Klockargården, ett stenkast från ett av Öregrunds mest omtyckta och välkända landmärken; klockstapeln nära hembygdsgården.

Ett högt staket omsluter Klockargården. Så här utanför staketet framstår hotellet som lite mystiskt, genom staketet ser man ju inte så mycket vad som döljer sig där innanför! Jag gillar den gula färgen på huvudbyggnaden. När man öppnar dörren och kliver in kommer man in i en annan värld. Flera charmiga träbyggnader finns på den generöst tilltagna tomten, nära restaurangbodarna i hamnen och klipporna ut mot havet. Förutom huvudbyggnaden i två våningar med reception finns Kapten Björkmans stuga, matsalsbyggnaden, en rumslänga, ett litet gulligt kaféhus. Och så butiken som i folkmun populärt kallas »lilla NK«.

Jennifer Grahn tar precis hand om ett par i mogen ålder som checkar in och ska bo i det rum som finns i matsalsbyggnaden. Rummet är ett av Klockargårdens totalt elva rum.

– Det började med att jag först tog över ansvaret för Klockargårdens bokningar sommaren 2018. Pappa Olle Leufven som grundat Klockargården fyllde 80 och skulle trappa ner. Han funderade på hur Klockargården skulle drivas vidare, han kände att han hade gjort sitt. I väntan på en lösning erbjöd jag mig att ta hand om bokningarna. Jag bodde i Atlanta, USA och skötte bokningarna därifrån, berättar Jennifer när vi satt oss tillrätta i matsalen.

Så skrattar hon till när hon tänker på vilka konstiga situationer som uppstod när hon skötte bokningarna från USA.

– En gäst hörde av sig och undrade varför inte frukosten var serverad. Med en tidsskillnad på sex timmar mellan Sverige och Atlanta svarade jag i telefonen klockan tre mitt i natten. Min femåriga dotter låg och sov. Jag gick in i en garderob i ett annat rum för att inte väcka henne. Jag ordnade det hela genom att säga till gästen att de kunde äta frukost på Wilmas kafé och sätta upp notan på Klockargården. Gästerna trodde säkert att jag fanns i en av Klockargårdens byggnader!

– Vid ett annat tillfälle stod jag i en skola i USA och svarade på ett samtal från en gäst som just skulle lägga sig. Gästen hade upptäckt att städerskan

Det började med att Jennifer tog över ansvaret för Klockargårdens bokningar. Pappa Olle Leufven fyllde 80 och skulle trappa ner. Två år senare tog hon över verksamheten.

glömt att bädda med örngott och hon frågade var de fanns. Jag beskrev detaljerat hur hon skulle gå för att hitta vad hon ville ha.

– Bemötandet av gäster är viktigt. Ska jag fortsätta göra så här!? tänkte jag och förstod att det inte skulle hålla i längden att sköta bokningarna från USA. Frågan var bara hur jag skulle göra för att trygga Klockargårdens framtid nu när pappa Olle hade bestämt sig för att avveckla verksamheten. Skulle jag ta över eller skulle hotellet arrenderas ut?

Lämnade USA för Öregrund

Efter att ha skött bokningarna i två år från USA tog Jennifer Grahn steget år 2020 att flytta från Atlanta med familjen hem till fosterlandet för att bli driftansvarig för Hotell Klockargården. Klock-

Det finns flera charmiga träbyggnader på den generöst tilltagna tomten. Klockargården har totalt elva rum. Här ställer Jennifer Grahn ett sjömärke tillrätta i trädgården inför den stundande vår- och sommarsäsongen.

»Folk kommer till Klockargården för att de tycker det är så mysigt här. Jag vill bevara den prägel som pappa Olle byggt upp.«

argården är stockholmaren och motornörden Olle Leufvens livsverk. Han köpte fastigheten år 1998. Han bodde då i Skåne och fick tips av en god vän att Klockargården var till salu. Olle, som då inte hade någon koppling till Öregrund, köpte fastigheten och förvandlade den till hotell. Olle har berättat för mig att han först tänkte använda huset som bostad, men att han snart insåg att huset var för stort. Därför blev det hotell.

Under en period på 2000-talet hade Klockargården en av Öregrunds mest exklusiva restauranger med stadens högsta priser. Jennifer drev själv restaurangen år 2006 och minns paradrätten »lamm med svartrötter«. Att växa upp med en pappa som är motorsportsikon sätter sina spår i en människas liv.

– Jag växte upp med racerbilar som dragsters och Ferrari och finbilar som Bentley och Rolls och spenderade mycket tid på motorbanan i Mantorp. Doften av olja gör att jag än i dag känner mig som hemma, ler Jennifer.

På högstadiet gick Jennifer i Adolf Fredriks musikklasser i Stockholm. Efter

Adolf Fredrik flyttade hon till Bryssel med mamma. På svenska gymnasiet i Bryssel läste hon ekonomi. Därefter flyttade hon till franska Aix-en-Provence för att sedan resa runt ett halvår i Asien med start i Indien. Efter att ha kommit hem och jobbat ett tag, fann hon till slut det hon ville satsa på och flyttade till London och utbildade sig till Montessorilärare. Efter England började hon arbeta som Montessorilärare på Djurgården och stannade i Sverige i sju år. När vi kommer fram till år 2010 flyttade hon till Malaysia. Efter ett och ett halvt år i Kuala Lumpur var det dags att packa ihop och bosätta sig i Melbourne, Australien där även dottern är född. År 2014 gick flyttlasset vidare till Atlanta. Och år 2020 slutligen till Öregrund - »staden vid havet«.

– För mig har det varit viktigt att resa och jag hoppas mina barn vågar sig ut på samma sätt. Man får perspektiv på saker och ting och när man kommer till folk i länder som inte har överflöd men som ändå är nöjda och glada, inser man att vi har det rätt bra i Sverige. När man reser

som jag gjort blir man också något av en överlevare. Jag älskar att se nya platser, men det är skönt att ha landat nu. Jag har kommit hem, säger hon.

– Folk kommer till Klockargården för att de tycker det är så mysigt här. Jag vill bevara den prägel som pappa Olle byggt upp. I vinter har vi installerat en ny bubbelpool utomhus som är öppen året runt, säger Jennifer som har idéer på hur verksamheten på ett smakfullt sätt kan utvecklas.

Vanliga gäster är par och resande i jobbet.

– Är man här ett dygn lockar kliporna vid havet, solnedgången som går ner i havet, de gamla bodarna i hamnen som gjorts om till restauranger, alla små fina butiker och promenaden längs havet vid Tallparksområdet. Stannar man längre gör gästerna gärna utflykter till Örskär och något Vallonbruk i närheten som Forsmark. Gästerna tycker det är skönt här. Så vill vi ha det. Det ska vara trivsamt och man ska kunna slappa i trädgården hela dagen eller gå på upptäcktsfärd, säger Jennifer Grahn. 🐦

Vill du också ligga här?

Kontakta Josefin på
josefin@magasinskargard.se
eller 0709-701 901
så får du ett bra erbjudande.

magasinSKÄRGÅRD.
www.magasinskargard.se

Forsmarks Wårdshus

Välkomna till vackra Forsmarks Bruk!
Wårdshuset är öppet för mat, fika och catering.
En underbar miljö för bröllop och fest med övernattnig
i brukets herrgårdsflyglar intill bruksdammen.

www.forsmarkswardshus.se 0173-501 00

Öregrund/Östhammar »Grannstäderna vid havet«

Namnet Östhammar består av det fornnordiska ordet »hamar« som betyder stenig backe. Staden omnämns första gången 1368 då den fick sina stadsprivilegier. I slutet av 1400-talet hade farleden till Östhammar blivit så grund att borgarna anhöll om att få flytta till Öregrunds näs. Vilket bifölls och staden Öregrund föddes. Namnet betyder »grusgrundet« och antas syfta på Dummelgrundet utanför hamnen.

DELKA

Ditt stängsel- och staketproffs

Försäljning ● *Projektering*
Montering ● *Konsultation*

Stängselbutiken öppen efter överenskommelse. Ring innan.
DELKA.SE - 0173-230 77

Hos oss bakas och lagas allt från grunden

Adas

kafé & bageri

Stans mysigaste kafé!

Ät din lunch i kakel-
ugnsvärme och mys
med tända ljus, en
värmande kopp och
något gott från vårt
bageri.

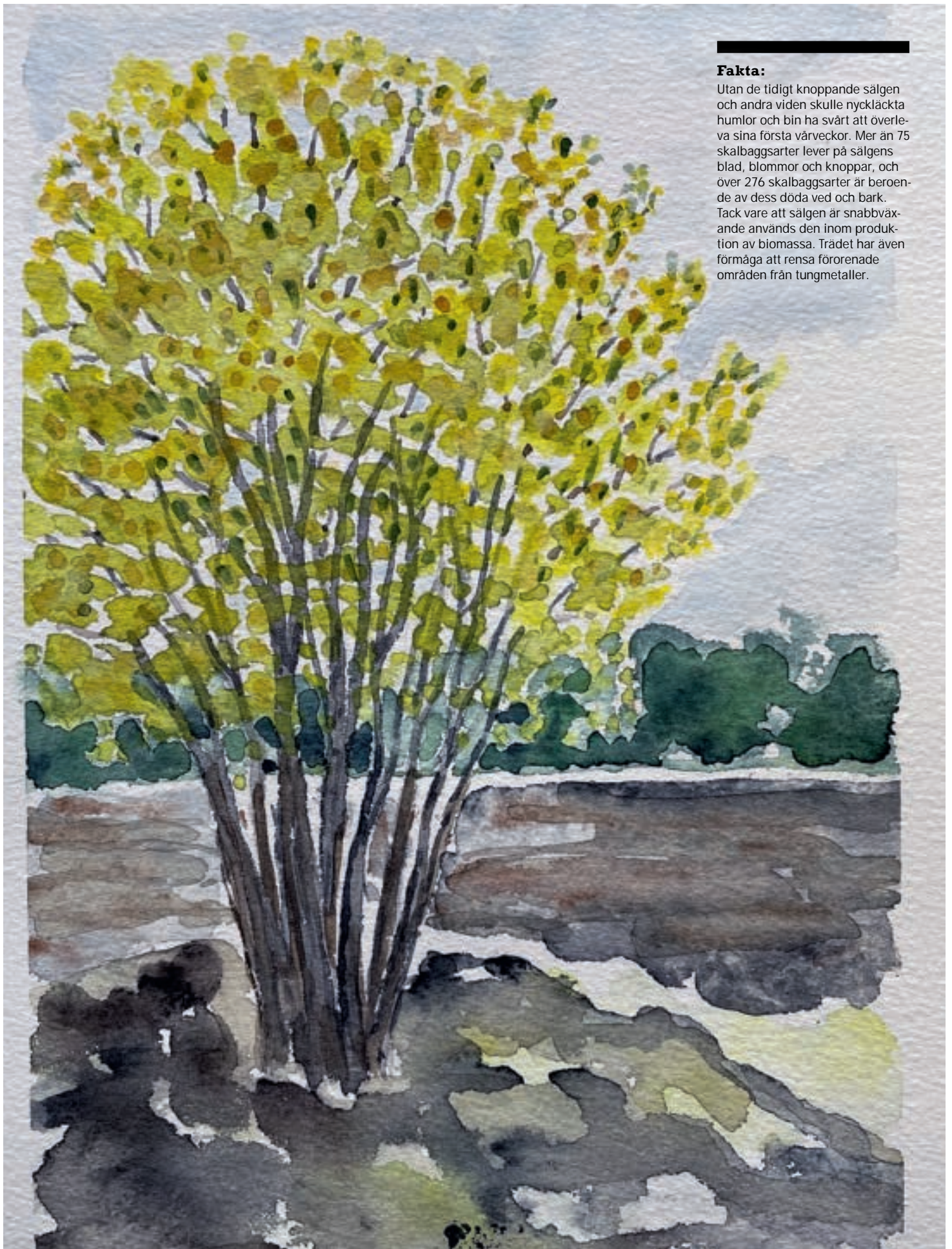
Lilla **HOTELL** Adas är alltid öppet!
För bokning och information ring oss eller
besök www.adaskafe.se

Välkommen till vår värld!

ÖPPET MÅN-FRE 8-17 LÖR-SÖN 9-16

Norra Tullportsgatan 6 Östhammar Tel 0173 12999 www.adaskafe.se

Fakta:

Utan de tidigt knoppande sälgen och andra viden skulle nyckläckta humlor och bin ha svårt att överleva sina första värveckor. Mer än 75 skalbaggsarter lever på sälgens blad, blommor och knoppar, och över 276 skalbaggsarter är beroende av dess döda ved och bark. Tack vare att sälgen är snabbväxande används den inom produktion av biomassa. Trädet har även förmåga att rensa förorenade områden från tungmetaller.

Sälgen - insekters första frukostbord

Sälgen är ett lövträd som blommar tidigt om våren och därför livsviktig för nyvakna pollinerare. Vilket också gynnar insektsätande fåglar. Trädet kan bli högt som ett hus såvida det inte rensas bort som sly. Som den ståtliga sälg som växer vid Gräddö brygga.

TEXT O. ILLUSTRATION: Misse Ljungström

Sälgen är ett undanskymt och oansenligt träd under somrarna. Men under våren är det faktiskt tack vare sälgen som våra viktiga pollinerare, humlor och bin, överlever när de får sin första, livsviktiga näring efter vinterns dvala. Här i de lysande guldgula blommorna får de både nektar och pollen långt innan övriga växter vaknat upp. I sälgens blommor festar även vaknandeflugor, vilka i sin tur ger näring åt fåglar som lövsångare och andra tidiga insektsätande flyttfåglar.

Sälgen är en videväxt i släktet *Salix*, där också pil ingår. Det är ett artrikt släkte som finns i många varianter i världen. Den är utbredd långt bort i Asien och i hela Europa utom i Spanien och på Balkan. I Sverige kan vi träffa på drygt tjugo inhemska arter av pil och vide, skillnaden mellan dem är att vide blommar på bar kvist. *Salix* slår rot lätt, vilket gör den vanlig i energiskog.

Vår vanligaste *salix* är sälg, som heter *salix caprea* och tyvärr ofta bortrensad som sly, trots att den hör till de träd som behövs bäst för den biologiska mångfalden. Om moderna skogsbrukare tänkte på att älgar föredrar sälg framför barrträd skulle de nog vara mera noga med att spa-

ra dem i nyplanterad skog. Eftersom den ofta blir bortrensad för att den anses ful, skräpig och grå finns det inte så många riktigt stora, gamla träd. En sälg kan bli 20 meter men de vanligaste är flerstamiga och når en höjd på 8-12 meter. Den trivs bäst i skogsbryn och åker- och ängskanter, och kan växa både i låglänta marker och upp till 2700 meter över havet.

Barken som kur

Sälgens betydelse för den biologiska mångfalden är viktig och för pollinerare kan dess betydelse inte nog värderas. Men i sälgens knoppar, blommor, blad och döda ved lever inte bara humlor och bin utan även andra; exempelvis citron- och näselfjärilar, och cirka 175 andra dag- och nattfjärilar samt uppåt 300 skalbaggar och ett antal gallmyggor, bladsteklar och andra småkryp.

Sälgen var viktig för bondekulturens människor, då den hamlades och användes som kreatursfoder, den skapade också stabilitet för strandlinjer och sluttningar. Den användes till lättare möbler och husgeråd som laggkärl och flätade korgar. Många barn täljde sälgpipor om våren och skapade sin egen musik. Sälgens bark användes när man garvade skinn, framför

Salix caprea

allt renskinn och i folkmedicinen användes barken som säromslag och avkok på barken för att kurlera magen. Sälgens bark innehåller nämligen salicin, som man gör salicylsyra av och som än idag används för att bota inflammationer av olika slag.

Vi borde byta vår estetiska blick och med eftertanke se på sälgen som det alldeles livsviktiga träd det är. Vi människor är alldeles för snabba att bara ta bort allt som inte anses estetiskt utan att förstå att allting, både vackert och fult behövs för balansen i naturen. 🐦

»Vår vanligaste *salix* är sälg, som heter *salix caprea* och tyvärr ofta bortrensad som sly, trots att den hör till de träd som behövs bäst för den biologiska mångfalden.«

Torgny Österberg har fina
minnen från sin barndom och
Tyvö under 1950-talet.

Tyvöns glansdagar med dans

Tyvö i Roslagens skärgård är nog mest känt för sitt fotbollslag i Skärgårdscupen och att turneringens fest brukar hållas där. En dag fick vi ett brev där Torgny Österberg ömt beskriver sin barndomsö med dåtidens personligheter och dans tre dagar i veckan.

TEXT: Torgny Österberg FOTO: Privat

1955 hade farsgubben Sven Österberg och Carl Einar Schierman fått till det med spelningar och dans på Tyföpaviljongen. Samtidigt fick vi tillgång till en stuga några hundra meter från ångbåtsbryggan. Huset (eller ska man säga stugan) döptes till »Kotten« av farsgubben liksom roddbåten som hörde till stugan. Schierman med familj hyrde en stuga på Tjockö om sommaren och pendlade till Tyfö när det var danskvällar.

Jag minns inte om det var Gunnar Jäderlund eller hans dåvarande dräng Adolf som kom från Baltikum under andra världskriget, som hämtade oss vid Räfsnäs fiskehamn. Bilen parkerades vid brädstängslet på höger sida från hamnen, sett efter stickvägen som gick till Lindqvist Handel (har för mig att den hette så) som låg i ett vitt hus ett par hundra meter söderut från hamnen.

Evert Wallert gick omkring i sin båtsmansmössa på Räfsnäs fiskehamn och konverserade med folk som dök upp på kajen. Vissa tider i veckan var det hög frekvens på människor som skulle med passbåtarna till Tjockö, Tyfö, Gisslingö med flera. Jansson från Tjockö, Jäderlund från Tyfö och Ulo samt »Koks i kulan-Eriksson« körde

Roddbåten hette Kotten liksom stugan som hörde till.

passbåtar vid behov. »Koks i kulan-Eriksson« var inte så benägen att köra sommargäster, så när de bad honom om hjälp var det ofta »koks i kulan« han åberopande för att slippa ge sig ut på havet bland öarna.

Min mor hade varit scout och hade en mössa som likande Evert Wallerts mössa, så den var det enda jag hade på

mig denna varma sommar. Den satt mest på tvären så den inte trillade ner i ögonen på mig.

Stugan var liten med fyra bäddar, en liten vedspis och en lucka i golvet som gick ner till ett utrymme som fungerade som sval. Hästarna Lisa och Sluggo gick omkring bland stugorna för de var instängslade så de inte kom ner

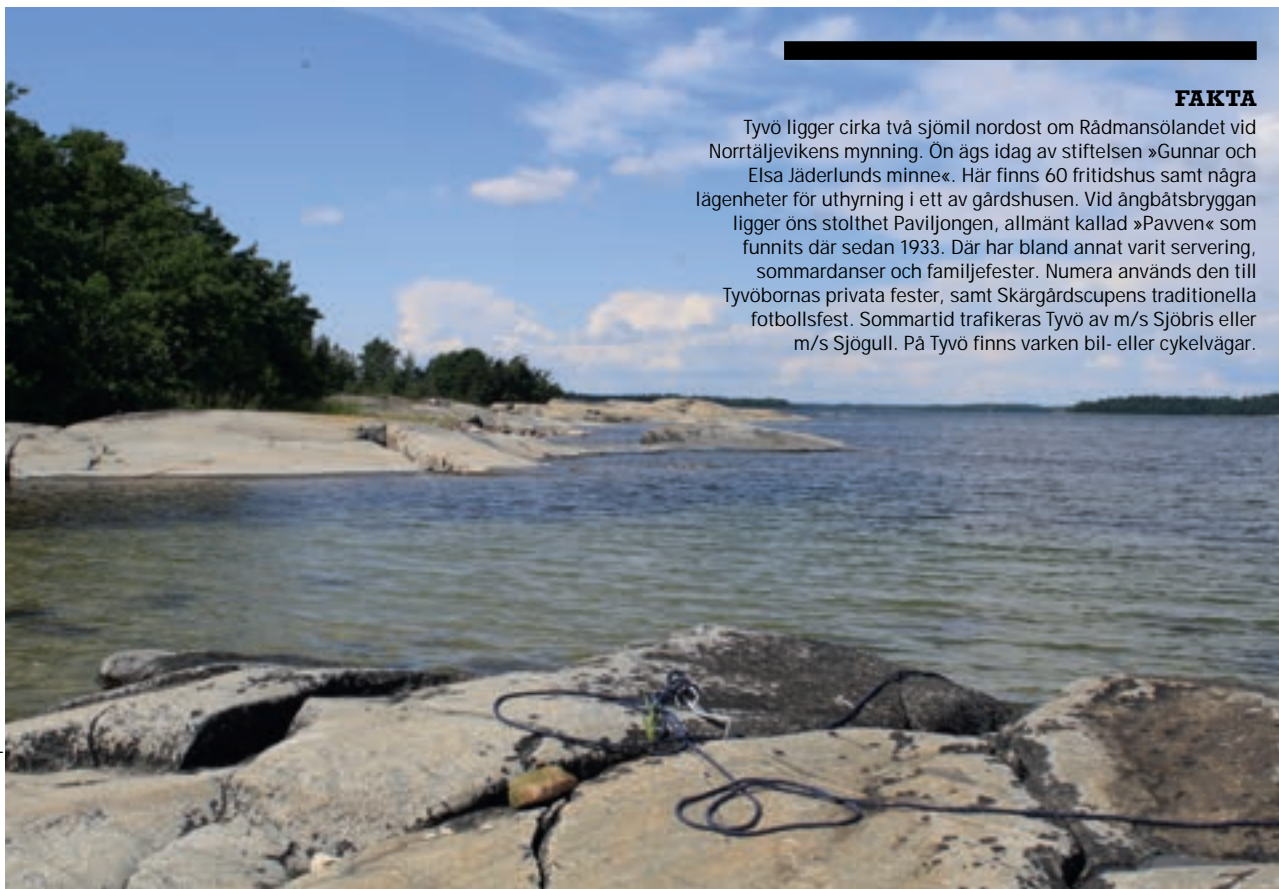

foto: maria lindqvist

FAKTA

Tyvö ligger cirka två sjömil nordost om Rådmansölandet vid Norrtäljevikens mynning. Ön ägs idag av stiftelsen »Gunnar och Elsa Jäderlunds minne«. Här finns 60 fritidshus samt några lägenheter för uthyrning i ett av gårdshusen. Vid ångbåtsbryggan ligger öns stolthet Paviljongen, allmänt kallad »Pavven« som funnits där sedan 1933. Där har bland annat varit servering, sommarkörer och familjefester. Numera används den till Tyvöbornas privata fester, samt Skärgårdscupens traditionella fotbollsfest. Sommartid trafikeras Tyvö av m/s Sjöbris eller m/s Sjögull. På Tyvö finns varken bil- eller cykelvägar.

till ångbåtsbryggan. Ibland tittade Lisa eller Sluggo in genom köksfönstret för att titta socker. De närmaste grannarna var Wästerbergs. De hade tre barn - Gunilla som kallades »Gugge«, Kerstin som kallades »Kärran« och Per.

Faderskapet arbetade i veckorna och moderskapet och min bror Tomas och jag hade det underbart på Tyfön. Visserligen fanns det några orosmoln på himlen, men de ignorerade vi då det var lite äldre grabbar som hade vissa idéer. När vädret var bra alternerade vi mellan den lilla och stora badviken. Den lilla badviken var långgrund vilket gjorde att den snabbt blev varm och det tyckte Tomas om.

Ibland hade vi roddbåten med oss till stora badviken och min bror, jag och granne Clarence lekte i roddbåten på grunt vatten. Flytvästar hade inte nått fram till skärgården vid den här tiden, utan det var korkbälten som fanns att tillgå, vilket inte var så bra men bättre än ingen flythjälp alls. Clarence bodde med föräldrar och syskon i stugan

Tyvöbarnen lekte med båtar.

»Kojan« som låg som sista hus innan Tyfö gård på vänster sida från ångbåtsbryggan.

Blöta fester

Det var dans onsdag, fredag och lördag i paviljongen, vilket medförde att det kom mycket danssugna ungdomar och äldre till Tyfön med båt. Då Fejan hade militärutbildning kom även flottister

från Fejan som ville lägga en sula på tiljorna och kanske snärja en vacker flicka. Motboken fanns fortfarande, men det ryktades att en man på Enskär hade kontakter med utländska fartyg som passerade i yttre farleden och på så sätt kom över den för vissa jungfruliga drycken som framkallade yrsel och ibland hjältemod, men även misär och osämja.

Det var Iris och Arne som arrenderade affären och paviljongen det året och året därpå, om jag kommer ihåg rätt. De hade egen båt och brygga intill paviljongen. Med båten hämtade Arne förnödenheter från Råfnäs till affären.

Tyfö gård var en fungerande bondgård med kor, hästar och får. En jordgubbsodling fanns också som var tilltalande för öborna. Morgontidningen kom med s/s Storskär på kvällsturen. Gula lappar satt på tidningarna som visade vem som skulle ha den. Ångbåtsbryggan var en samlingsplats för öborna. Man samlades där vid 18-tiden då s/s Storskär anlände på sin väg till

»Ångbåtsbryggan var en samlingsplats för öborna. Man samlades där vid 18-tiden då s/s Storskär anlände på sin väg till Arholma, där de övernattade för att åter angöra Tyfö klockan 06.00 på sin väg mot Strandvägen i Stockholm.«

Arholma, där de övernattade för att åter angöra Tyfö klockan 06.00 på sin väg mot Strandvägen i Stockholm. Ångbåten hade matsal på övre däck där choklad och kaffe med tillbehör serverades på morgonturen och varm mat med ångbåtsbiff på eftermiddagsturen. Kapten Eriksson var en frodig och gladlynt kapten, men ångvisslan ljöd argt om det låg båtar i vägen när han skulle angöra ångbåtsbryggan. Det förekom att några båtar blivit kvar tills morgonen vid bryggan av olika anledningar. Ibland var s/s Storskär indisponibel och då fick andra fartyg ta över ruten tills hon åter kom i trafik. 🐦

foto: roine karlsson

I Tyfös paviljong har det dansats och festats mycket genom åren...

illustration: erik »kulan« wennberg

Rödlögaprofil i sjön med slasken

Erik »Kulan« Wennberg på Blidö målar naivistisk konst i olja, ofta bär motiven på en rolig historia. Detta konstverk skildrar en sommar på Rödlöga. Ett minnesvärt ögonblick med en dråplig incident. Målat på något så ovanligt som en akterspegel av trä.

Eriks fru Agneta berättar om motivet:

– Denna gång har Kulan använt akterspegeln från en av sina roddbåtar, som han på 60-talet köpte på Norröra av Axel Söderman för att måla tavlan på. Bilden visar Byviken på Rödlöga med handelsboden och huset som Kulans familj hyrde och Gammelstugan. Gösta Söderman startade handelsboden 1956 i huset där Café Truten ligger nuförtiden och 1958 byggde Gösta affärshuset. Efter hans död tog en ekonomisk förening över affärsverksamheten och den har fortfarande sommaröppet.

Bilden berättar om den gången då Lisbeth Söderman (handlarens fru) föll i sjön när hon skulle tömma slaskhinken. En kraftig regnskur hade gjort mossan på

berget så halt att hon halkade ner i vattnet med slaskhinken utan att hon kunde hindra det. Kulans far står med krattan i högsta hugg. Han hade en vana att slå ängarna och kratta. Till vänster syns David Söderman som var far till Gösta Söderman.

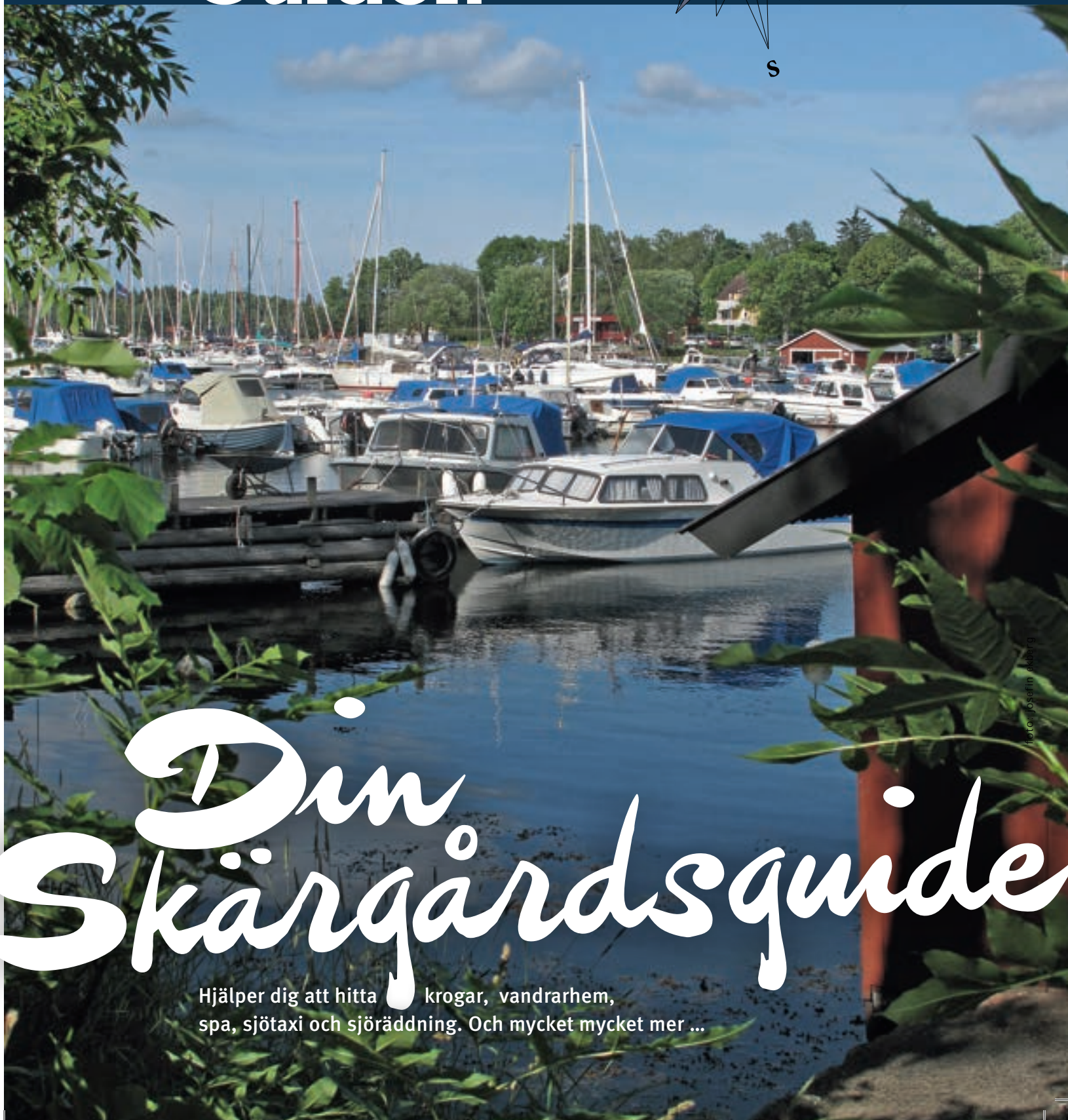
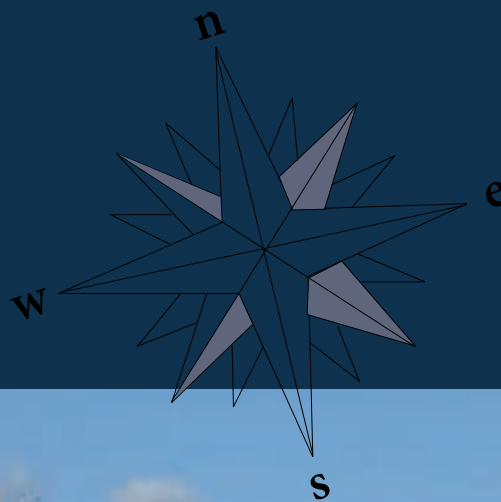
Och på bryggan till höger syns Kulans mor som ofta satt i deras hus och kollade båtarna som kom och gick medan hon broderade dukar, som var hennes stora intresse. Där bjöds det ofta på kaffe. Gam-

melstugan syns till höger där olika utställningar ha visats för alla som besöker ön. Och kaffe med bulle kan man köpa än idag i farbror Davids sjöbod (dagens Café Truten), som var första stället som familjen Wennberg fick hyra sommaren 1953. På den tiden fanns både kor och kalkoner och tretton bofasta personer på ön. Den sista bofasta var Leif Björnqvist som bodde på Rödlöga till januari 2020.

/Agneta Wennberg

»Bilden berättar om den gången då Lisbeth Söderman (handlarens fru) föll i sjön när hon skulle tömma slaskhinken.«

Guiden

Din Skärgårdsguide

Hjälper dig att hitta krogar, vandrarhem,
spa, sjötaxi och sjöräddning. Och mycket mycket mer ...

Nytta o. nöje

Antikt/Loppis EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND 0173-302 00 www.epokgården.se VEGA ANTIKLADAN, NYNÄSV. 3 HANINGE »En av Haninge kommuns kulturhistoriska byggnader« 072-519 19 63 Vega Antikladan på Facebook @vega.antikladan på Instagram www.kvarngarden.se	Bageri ADAS KAFÉ & BAGERI, ÖSTHAMMAR 0173-129 99 www.adaskafe.se NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING 0156-123 94 (Trosa), 0155-212 325 (Nyköping) www.mekkakonditori.se KAFÉ WILMA, ÖREGRUND 0173-300 31 www.kafewilma.se	NORRSKEDIKA HOTELL & CAFÉ 0173-150 55 www.norrskedikahotell.se ÖRSKÄRS FYR Boka@orskarsfyr.se www.orskarsfyr.se KAFÉ WILMA, ÖREGRUND 0173-300 31 www.kafewilma.se	VILLA DAGMAR, FURUSUND 070-757 57 46, 076-212 98 97 www.villadagmar.se ÅTELLET I NORRTÄLJE 0176-70 04 50 www.atellet.se	
Antikt/Hantverk	Bastu/Jacuzzi	Norra skärgården	Mellersta skärgården	
FYRVERKET I MARINBODEN TROSA HAMNBODARNA fyr@telia.com 070-576 01 26 www.fyrverket.se facebook.com/marinboden	BERGS GÅRD, TROSA 0156-42 00 20 www.bergsgard.se facebook.com/bergsgardtrosa STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ, 08-541 385 30 www.lillsved.se/stfvandrarhem SKÄRGÅRDSHOTELLET, NYNÄSHAMN 08-520 111 20 www.skargardshotellet.se	ARHOLMA NORD 0176-560 40 www.arholmanord.se CARLBERG BED & BREAKFAST, BERGSHAMRA 0176-260 420 www.carlbergbo.se KAPELLSKÄRS CAMPING & VANDRARHEM, RÅDMANSÖ 0176-442 33 www.kapellskarscamping.se FURUSUNDS VÄRDShUS, FURUSUND 0176-803 44 www.facebook.com/Furusund Värdshus HAGA GÅRD & STALL, HERRÄNG 070-611 35 52 www.hagastall.se LIDÖ VÄRDShUS, LIDÖ 0176-404 99, www.lidovardshus.com SVEN FREDRIKSSON BED & BREAKFAST, NORRTÄLJE 070-209 42 43 www.svenfredriksson.com SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV 0176-432 12 www.soderarm.com	DJURÖNÄSET, DJURÖ 08-571 490 00 www.djuronaset.com SKÄVJSÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA 08-540 267 00 www.skavsjoholm.se SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV 0176-432 12 www.soderarm.com	DJURÖNÄSET, DJURÖ 08-571 490 00 www.djuronaset.com FÅGELBROHUS, VÄRMDÖ 08-571 419 00 www.fagelbrohus.se GRAND HOTEL SALTSJÖBADEN 08-506 170 00 www.grandsaltsjobaden.se GRINDA VÄRDShUS, GRINDA 08-542 494 91 www.grinda.se HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE, INGMARSÖ 070-421 88 63 www.henrysskargardsservice.se IDÖBORG KONFERENS & RETREAT 08-571 590 66 www.idoborg.se KERSTIN ÖHMAN MOBERG, NÄMDÖ 070-433 11 66 STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ 08-541 385 30 www.lillsved.se/stfvandrarhem SANDHAMNS VÄRDShUS, 08-571 530 51 www.sandhamns-varldshus.se SANDS HOTELL & BISTRO, SANDHAMN 08-571 530 20 www.sandshotell.se SKÄVJSÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA 08-540 267 00 www.skavsjoholm.se
Badtunna/Bastu	Boende			
DJURÖNÄSET, DJURÖ 08-571 490 00 www.djuronaset.com SKÄVJSÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA 08-540 267 00 www.skavsjoholm.se SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV 0176-432 12 www.soderarm.com	Norra Uppland HOTELL ADAS, ÖSTHAMMAR 0173-129 99 www.adaskafe.se EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND 0173-302 00 www.epokgården.se HOTELL KLOCKARGÅRDEN, ÖREGRUND 0173-300 65 www.klockargarden.nu			

STORA KALHOLMENS VANDRARHEM
070-337 82 45
www.storakalholmen.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDSHOTELL & VANDRARHEM, SVARTSÖ
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
VAXHOLMS B&B, VAXHOLM
0703-725 333
www.vaxholmsbedand-breakfast.se
WAXHOLMS HOTELL, VAXHOLM
08-541 301 50
www.waxholmshotell.se
VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis
VÅR GÅRD SALTSJÖBADEN
08-748 77 00
www.vargard.se

Södra skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa
FIRST CAMP NICKSTABADET, NYNÄSHAMN
08-520 127 80
www.firstcamp.se/nickstabadet-nynashamn
FJÄRDLÅNG VANDRARHEM
073-595 53 03
www.fjardlang.com
GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10
www.grundet.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO-NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se
LANDSORTS VANDRARHEM,
0732-31 90 01
www.landsortsvandrarhem.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
08-520 341 11,
www.g-mo.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se
ORNÖ SKÄRGÅRDSHOTELL, ORNÖ
08-501 560 04
073-650 04 11
www.ornoskargardshotell.se
NÄTTARÖ GÅRD & RESORT, NÄTTARÖ
08-520 400 30
www.nattaro.se
SKÄRGÅRDSHOTELLET, NYNÄSHAMN
08-520 111 20
www.skargardshotellet.se
SÅLSTATIONEN, GÄLÖ
073-97 04 753,
076-54 24 005
www.salstationen.com

TRE SMÅ RUM I TROSA BED & BREAKFAST, TROSA
0156-121 51
www.tresmarumitrosa.se
facebook.com/tresmarumitrosa
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
TVÅ SMÅ SVIN, TROSA
0156-400 90
www.tvasmasvintrosa.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
VEGA STADSHOTELL, NYNÄSV. 8 HANINGE
»Ett charmant och prisvärt affärs/familjehotell«
08-777 22 91
www.vegastadshotell.se
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
www.smadalarogard.se
STUDIO LAGNÖ, TROSA
073-981 20 54
www.svenskaturistforeningen.se

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax
KÄRINGSUND RESORT & CONFERENCE
+358 18 380 00
www.karingsund.ax

Boule

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Båtuthyrning

HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE, INGARSÖ
070-421 88 63
www.henrysskargardsservice.se

Camping

FIRST CAMP NICKSTABADET, NYNÄSHAMN
08-520 127 80
www.firstcamp.se/
nickstabadet-nynashamn
KAPELLSKÄRS CAMPING & VANDRARHEM, RÅDMANSÖ
0176-422 33
www.kapellskarscamping.se

TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Cykel

CARLBERG BED & BREAKFAST, BERGSHAMRA
0176-260 420
www.carlbergbo.se
FORSMARKS VÄRDShUS,
0173-501 00
www.forsmarkwardshus.se
GRINDA VÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30,
www.lillsved.se/stfvandrarhem
ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDSHOTELL & VANDRARHEM,
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Event/charter/båttur

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
LINJETTCHARTER, NORRTÄLJE
070-571 85 50
www.linjettcharter.se
SANDKILEN HELMI, BLIDÖ
www.helmi.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Fiske/sportfiske

STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30,
www.lillsved.se/stfvandrarhem

Galleri/Konst/konsthantverk

SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64
www.sundboden.se
ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ +358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax
facebook.com/jaktfiskemuseum

Gokart

GOKART FÖR ALLA, MALSTA
0176-22 62 62
www.gokartforalla.se

Golf

KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO-NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se

Grupp & Ledarskapsutveckling

ÅVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventurenso.se
facebook.com/aventurenso

Guidning

SÅLSTATIONEN, GÄLÖ
073-97 04 753, 076-54 24 005
www.salstationen.com

Gym

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Gårdsbutik

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64
www.sundboden.se

Gästhamn

DALARÖ TURISTBYRÅ & GÄSTHAMN, DALARÖ
08-501 508 66,
www.dalacro.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRINDA WÄRDShUS
08-542 494 91
www.grinda.se
GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
LIDÖ WÄRDShUS
0176-404 99
www.lidovardshus.com
LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanastgasthamn.se
NYNÄSHAMNS GÄSTHAMN
08-520 116 35
www.nynashamn.se/gasthamn
ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
UTÖ WÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Hästhottell

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax

Kajak

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.com
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ,
08-541 385 30,
www.lillsved.se/stfvandrarhem
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

Kajak/SUP

GRINDA WÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
KAJAK & UTELIV, RÅDMANSÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

Kajaktureer

KAJAK & UTELIV, GRÄDDÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

Konferens

Norra Uppland

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgarden.se

Norra Skärgården

ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.com
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

Mellersta Skärgården

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
FÄGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se
GRAND HOTEL SALTSJÖBADEN
08-506 170 00
www.grandsaltsjobaden.se
GRINDA WÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30,
www.lillsved.se/stfvandrarhem
VAXHOLMS KASTELL, VAXHOLM
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
ÄVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventurens.se
facebook.com/aventurens
VÅR GÅRD SALTSJÖBADEN
08-748 77 00
www.vargard.se

Södra Skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10
www.grundet.se
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
LANDSORTS VANDRARHEM
08-520 341 05
www.landsort.com
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
070-542 80 48
www.g-mo.se
ORNÖ SKÄRGÅRDShOTELL, ORNÖ
08-501 560 04, 073-650 04 11
www.ornoskargardshotell.se
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
08-501 551 35 (boka bord)
www.smadalarogard.se
TROSA STADShOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell

UTÖ WÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO-NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax
KÄRINGSUND RESORT & CONFERENCE
+358 18 380 00
www.karingsund.ax

Kiosk/Servering/ Minilivs

UTÖ WÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Krogar/cafeer

Norra Uppland

ADAS KAFÉ & BAGERI, ÖSTHAMMAR
0173-129 99
www.adaskafe.se
CALLES FISK, HÄLLNÄS
0294-231 10, 070-559 86 78
www.kallesfisk.nu
EDS HANDELSTRÄDGÅRD, ÖSTHAMMAR
073-64 65 925 (öppnar 1 april)
www.edstradgard.se
FASTER MÄRTAS CAFÉ, FORSMARK
0733-521 333
NORRSKEDIKA HOTELL, NORRSKEDIKA
0173-150 55
www.norrskedikahotell.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64,
www.sundboden.se
KAFÉ WILMA, ÖREGRUND
0173-300 31
www.kafewilma.se

Norra skärgården

ANKARET RESTAURANG & BISTRO, ÄLMSTA
0176-520 20
www.ankaret.net
ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
CAFÉ TRUTEN, RÖDLÖGA
0176-871 01 (sommartid)
www.rodlogaboden.se

EDBLAD O CO, GÅSVIK
www.edblad.com/gasvik
FURUSUNDS VÄRDHUS, FURUSUND
0176-803 44
www.facebook.com/Furusund
Vårdshus
KVARNUDDEN KAFÉ, GRÄDDÖ
0176-400 50 (sommartid)
www.kvarnudden.se
LOTSVILLAN PAD THAI,
SIMPNÄS-BJÖRKÖ
0176-525 12 (sommartid)
www.sirpercys.se
PIZZERIA GRÄDDÖ, GRÄDDÖ
0176-400 11
SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se
SKÄRGÅRDSSHANTVERK I GRISSLEHAMN
070-331 24 10
facebook.com/skargardshantverk
VISCHAN PÅ KRÖNS, VÄDDÖ
0176-510 41
www.kronstradgard.se/
tradgardscafe
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50, www.atellet.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

Mellersta skärgården

BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRAND HOTEL SALTSJÖBADEN
08-506 170 00
www.grandsaltsjobaden.se
GRINDA VÄRDHUS,
08-542 494 91
www.grinda.se
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
RÖKERIET FJÄDERHOLMARNÄS
08-716 50 88
www.rokeriet-fjaderholmarna.se
SANDHAMNS VÄRDHUS
08-571 530 51
www.sandhamns-varldshus.se
SANDS HOTELL & BISTRO, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
SOLBRÄNNAN RESTAURANG & CAFÉ,
ÖSTERSKÄR/ÅKERSBERGA
08-540 609 09
www.solbrannan.se
facebook.com/Solbrannan

RESTAURANG-CAFÉ
STAVSNÄS SJÖKROG, STAVSNÄS
0760-08 15 16
www.stavsnassjokrog.se
VAXHOLMS HEMBYGDSGÅRDS CAFÉ
www.facebook.com/vaxholms
hembygdsgrards cafe
WAXHOLMS HOTELL, VAXHOLM
08-541 301 50
www.waxholmsshotell.se
VAXHOLMS KASTELL, VAXHOLM
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
WIKSTRÖMS FISK, MÖJA
08-571 641 70
www.wikstromsfisk.se
ÖSTANÅ SJÖKROG, ÖSTANÅ FÄRJELÄGE
08-543 531 00
www.ostanasjokrog.se
FÄGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se
VÅR GÅRD SALTSJÖBADEN
08-748 77 00
www.vargard.se

Södra skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS,
LANDSORT
070-542 80 48
www.g-mo.se
NILSSONS BAGERI,
TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekkakonditori.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-520 604 00
www.nynashavsbad.se
NÄTTARÖ GÅRD & RESORT, NÄTTARÖ
08-520 400 30
www.nattaro.se
ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SYSTRARNA BRÄDHE'S, NÄVEKVARN
070-611 11 03
www.systrarnabradhe.com
TRE SMÅ RUM I TROSA
BED & BREAKFAST, TROSA
0156-121 51
www.tresmarumitrosa.se
facebook.com/tresmarumitrosa
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
TVÅ SMÅ SVIN, TROSA
0156-400 90
www.tvasmasvintrosa.se
UTÖ VÄRDHUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se

VEGABAREN, NYNÄSV. 8 HANINGE
»Sveriges grönaste hamburgare.
Valfria färska grönsaker.
Över 100 maträtter.«
08-777 20 58
www.vegabaren.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL,
ÖSMO-NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
www.smadalarogard.se

Åland

KÄRINGSUND RESORT & CONFERENCE
+358 18 380 00
www.karingsund.ax
SILVERSKÄR
+358 18 525 565
www.silverskar.com

Livsmedel

GRINDA LANTHANDEL, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
INGMARSÖ LIVS, INGMARSÖ
08-542 460 20
ingmarso.livs@telia.com
ICA BAROMETERN, VÄDDÖ
0176-930 04
www.ica.se/butiker/norra/
norrtaelje/ica-barometern
ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL
0176-400 12
ICA KASTBERGS, HÅLLNÄS
0294-220 05
www.ica.se/kastbergs
ICA TORGET, SKÅPLINGE
0294-102 55, www.ica.se
ICA VÄDDÖ KASSEN, ÄLMSTA
0176-778 80
LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se
RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60 (öppet sommartid)
www.rodlogaboden.se
SPILLERSBODA LANTHANDEL
0176-22 10 01
facebook.com/spillersboda-
lanthandel
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
SYSTRARNA BRÄDHE'S, NÄVEKVARN
070-611 11 03
www.systrarnabradhe.com

Lägerverksamhet

ÄVENTYRET VÄSSARÖ
0173-371 19
www.avyntretvassaro.se

Marina/Varv

BERGSHAMRA VARV,
0176-26 20 68
www.bergshamravav.se
GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
GRÄSKÖ BÅTVARV
0708-53 63 13
www.graskobatvarv.se
LAGERVIKS BÅTVARV, BLIDÖ
0176-820 04
www.lagerviks.se
ORNÖ BÅTVARV,
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SKÄRGÅRDSVARVET, GRÄDDÖ
0730-29 39 49
www.skargardsvarvet.se
SVINNINGE MARINA, ÅKERSEGA
08-540 631 55
www.svinningemarina.se

Minigolf

SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se
TROSA HAVSBAD, TROSA
ICA BAROMETERN, VÄDDÖ
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
UTÖ VÄRDHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Museum

BATTERI ARHOLMA KUSTFÖRSVARSMUSEUM, ARHOLMA
0176-560 40
www.batteriarholma.se
GARVAREGÅRDEN MUSEUM, TROSA
0156-122 20
KLAVERENS HUS, LÖVSTABRUK
076-904 89 16
www.klaverenshus.se
KLUBB MARITIM, OXELÖSUND
073-815 74 52
klubbmaritim.weebly.com
KNUTMASSOMUSÉET KVARNEN, GIMO, 0173-867 95,
www.knutmasso.se
MÖJA HEMBYGDMUSEUM, MÖJA
0705-73 83 13
www.hembygd.se/stockholm/moja
NYNÄSHAMNS JÄRNVÄGSMUSEUM
08-754 24 34
www.njm.nu
ORNÖ MUSEUM, 070-796 18 18
www.ornomuseum.se
ROLAND SVENSSON MUSEET, MÖJA
070-553 973 23
www.moja.nu/roland-svensson-
museet

SJÖFARTSMUSEET, ÄLMSTA
0176-502 59
www.sjofartsmuseet.se
SKÄRGÅRDMUSEET, STAVSNÄS
08-571 501 15
www.skargardsmuseet.org
NATURUM STENDÖRREN, TROSA/
NYKÖPING
0155-26 31 80
www.naturumstendorren.se
VAXHOLMS FÄSTNINGS MUSEUM
08-12 00 48 70
www.vaxholmsfastning.se
VAXHOLMS KASTELL, VAXHOLM
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
**VETERANTRAKTORKLUBBEN NORR-
TELJE, FÄRSNA**
www.veterantraktorklubben.nu
**ÅLANDS FOTOGRAFISKA MUSEUM,
BASTÖVÄGEN 7, PÅLSBÖLE**
+358 (0)18 439 64,
alands.fotografiska.museum@
aland.net
www.alandsfotografiska-
museum.com
**ÅLANDS JAKT OCH FISKEMUSEUM,
KÄRINGSUND/ECKERÖ**
+358 18 382 99
+358 40 588 67 16
www.jaktfiskemuseum.ax
facebook.com/jaktfiskemuseum

Ridning

Norra skärgården

HAGA GÅRD & STALL, HERRÄNG
070-611 35 52
www.hagastall.se

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax

Sjöpolisen

SJÖPOLISEN I STOCKHOLMS LÄN
010-563 73 26
Tips till sjöpolisen 114 14
www.polisen.se
www.batsamverkan.se

Sjömack

GRINDA WÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60
www.rodlogaboden.se

Sjöräddningen

(vid allvarlig olycka ring 112)
Arkösund, 0705-80 81 24
Möja, 0705-80 81 22
Räfsnäs, 0705-80 81 18
Trosa, 0705-80 81 23
Stockholm, 0705-80 82 01
Öregrund, 0705-80 81 17

Sjötaxi/rederier

BLIDÖSUNDSBOLAGET
08-34 30 90
www.blidosundsbolaget
NORRA SKÄRGÅRDSTRAFIKEN, BLIDÖ
070-932 97 95
ROSLAGENS SJÖTRAFIK, SANDHAMN
070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se
SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.taxibat.nu
**SKÄRGÅRDSTRAFIK & CHARTER,
STAVSNÄS**
08-571 501 00
www.battaxi.se
UTÖ WÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
WAXHOLMSBOLAGET
08-679 58 30 (turupplysning)
www.waxholmsbolaget.se

Skulpturer

STAFFAN STRAND, HARG
0730-817 313
www.strandsculptures.se

Spa/relax

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRAND HOTEL SALTSJÖBADEN
08-506 170 00
www.grandsaltsjobaden.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
SKÄRGÅRDSHOTELLET, NYNÄSHAMN
08-520 111 20
www.skargardshotellet.se

Stugor

Östhammar/ Öregrund

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgarden.se
ÖRSKÄRS FYR
0173-340 21
www.orskarsfyr.se

Norra Skärgården

**KAPELLSKÄRS CAMPING &
VANDRARHEM RÅDMANSÖ**
0176-442 33
www.kapellskarscamping.se
LIDÖ WÄRDShUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.com

Mellersta Skärgården

GRINDA STUGBY, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
**HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE,
INGMARSÖ, 070-421 88 63**
www.henrysskargardsservice.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
KERSTIN ÖHMAN MOBERG, NÄMDÖ
070-433 11 66
STOCKHOLMS SKÄRGÅRDSTUGOR
08-570 231 31
www.skargardsstugor.se
SVARTSÖ SJÖBODAR, SVARTSÖ
08-542 471 10
www.svartsosjobodar.se
VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Södra Skärgården

**FIRST CAMP NICKSTABADET,
NYNÄSHAMN**
08-520 127 80
www.firstcamp.se/
nickstabadet-nynashamn
ORNÖ BÅTVARV,
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SÄLSTATIONEN, GÄLÖ
073-97 04 753,
076-54 24 005
www.salstationen.com
TROSA HAVSBAD,
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
UTÖ STUGA,
070-251 01 21,
www.utostuga.se

Åland

**KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG
KASTÖREN**
+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com
KÄRINGSUND RESORT & CONFERENCE
+358 18 380 00
www.karingsund.ax

Ställplatser

SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67
www.samstorp.se

Turistbyråer

DESTINATION DALARÖ
08-501 508 00
www.dalacro.se
LÖVSTABRUKS TURISTINFORMATION
0295-202 20,
0295-214 06 (bokning)
www.vallonbruken.nu,
www.bokauppland.se
MÖJA TURISM
08-571 640 53
www.mojaturistinfo.se
NYKÖPINGS TURISTBYRÅ
0155-24 82 00
www.visitnykoping.se
NYNÄSHAMNS TURISTBYRÅ
08-520 737 00
www.visitnynashamn.se
OXELÖSUNDS TURISTBYRÅ
0155-383 50
www.visitoxelosund.se
TROSA TURISTCENTER
0156-522 22
www.trosa.com
VAXHOLMS TURISTBYRÅ
08-541 314 80
www.vaxholm.se
VISIT LANDSORT
www.visitlandsort.se
VISIT ROSLAGEN
0767-650 660
www.roslagen.se
VISIT VÄRMDÖ
08-570 346 09
www.varmdo.se
**VÄDDÖBYGDENS
TURISTINFORMATION**
www.vaddobygden.se
ÅLANDS TURISTFÖRBUND
+358 (0)18 240 00
www.visitaland.com

Utomhus-SPA

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Vattenskidor/ Wakeboard

VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Viltsafari

SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se

Vinprovning

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
**VINPROVNING ENOGASTRONOMISKA
UPPLEVELSER**
Systembolaget Sök dryck/
Gustavino, 070-798 24 48
www.gustavino.se

Yoga

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
**SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS,
ÅKERSBERGA**
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Ölprovning/ bryggerivisning

NYNÄSHAMNS ÅNGBRYGGERI
08-520 212 13, 0737-19 07 09
www.angbryggeri.se

Övrigt

Apotek/systemombud

ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL
0176-400 12

RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60
www.rodlogaboden.se
SPILLERSBODA LANTHANDEL
0176-22 10 01
facebook.com/spillersboda
lanthandel
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se

Arbetskläder

4WORK, NORRTÄLJE
www.4work.se

Arkitekt

**KREAPLAN ARKITEKTKONTOR,
STOCKHOLM**
070-638 39 28
www.kreaplan.se

Avlopp/dränering/ grunder mm

**ROSLAGSLÄNNA MARKENTREPRENAD,
NORRTÄLJE**
0176-266 055
www.markentreprenad.nu

Bank

ROSLAGENS SPARBANK, NORRTÄLJE
0176-770 00
www.roslagenssparbank.se

Bergsprängning

NJ MARK, NORRTÄLJE
070-602 32 42

Blomlådor

GRÄDDÖ BLOMLÅDOR
0700-534 867

Blommor/trädgård

KRÖNS TRÄDGÅRD, VÄDDÖ
0176-510 41
www.kronstradgard.se

Bondgård

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se

Brunnsborring

SKÅNSJÖ FRAKT, NÅMDÖ
070-750 90 90
www.skansjofrakt.se

Bryggeri

NYNÄSHAMNS ÅNGBRYGGERI
08-520 212 13
www.nyab.se
VÄSTERGÅRDEN BRYGGERI, NORRTÄLJE
070-580 38 57
www.vg-bryggeri.se

Bygg/byggtjänster

BLIDÖ BYGG & SJÖTRANSPORTER
070-932 97 95
tommy.bygg@telia.com
FROMS BYGG, NORRTÄLJE
070-770 03 08
**GRÄDDÖ BYGG & SNICKERI,
RÅDMANSÖ**
070-723 41 20
www.graddobygg.se
MAGNUS FALK ENTR, ÖSTHAMMAR
0173-500 25
www.falkentreprenad.com
MATSSON & THOLÉN, NORRTÄLJE
0176-282 590
www.mtbygg.se
NIKLAS GUSAVSSON BYGG, YXLAN
0768-81 61 77
www.ngbygg.se
NORRTÄLJE SNICKERI
0709-480 326
PA BYGG & INREDNING, ÖSTHAMMAR
073-023 57 64
www.pabygginredning.se
SÄLLSTRÖM BYGG, BERGSHAMRA
0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se
**TOTTE GRÖNWALL SNICKERI,
FURUSUND**
0709-40 82 38

Bränneri

NORRTÄLJE BRENNERI, LOHÅRAD
0176-22 71 30
www.norrteljebrenneri.se

Båtförsäljning/ Båttillbehör

**ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– VÄDDÖ BÅTCENTER AB**
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Båtbyggeri

**ERIKSSONS BYGGERI &
BÅTBYGGSKOLA, INGMARSÖ,**
0733-52 20 04
www.trabatar.net

Båtmotorer

*Försäljning & Service –
Johnson, Evinrude E-tec G2,
Tohatsu, Honda m fl*
**ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– VÄDDÖ BÅTCENTER AB**
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Båttillbehör

GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se

Båtservice

*Vinterförvaring o service,
båtar o utombordare,
bottenfärger o tillbehör.*
**ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– VÄDDÖ BÅTCENTER AB**
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Bärgning/Bogsering

SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.skargardstjanst.se

Catering

SIR PERCYS CATERING, SIMPNÄS
0176-525 12, 070-175 91 88
www.sirpercyscatering.se
SYSTRARNA BRÄDHE'S, NÄVEKVARN
070-611 11 03
www.systrarnabradhe.com
KAFÉ WILMA, ÖREGRUND
0173-300 31
www.kafewilma.se

Delikatesser

OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se

Däck

SVENNES DÄCK, HÄLLNÄS
0294-220 37
GUMMICENTRALEN, NORRTÄLJE
0176-103 71
www.gummicentralen.org

Ekokött

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa

Elservice/installation

GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER
0709-556 636, www.graddoel.se

Entreprenad

GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE
0708-45 58 63
arkipelagservice@telia.com

Festlokal/bygdegård

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD,
GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se
NORRTELJE BRENNERI, LOHÄRAD
0176-22 71 30
www.norrteljebrenneri.se

Frisör

GRÄDDÖSALONGEN
0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com

Fårgård

UNDAL FRUGÅRDENS LAMM,
ÅKERSBERGA
0708-60 90 76
www.farblogger.se

Färg

STRÖMBERGS RÖDFÄRGMÅLNING
070-592 15 31

Färg/Golv

NORDSJÖ IDE & DESIGN,
ÖSTHAMMAR
0173-212 35, 070-787 87 68
www.rosлагensgolv.se

Ginprovning

NORRTELJE BRENNERI, LOHÄRAD
0176-22 71 30
www.norrteljebrenneri.se

Grill/kiosk

LJUSTERÖFÄRJANS
KROG & GRILLKIOSK
08-542 422 31
www.facebook.com/ljusterofarjanskrog&grill

Grus/jord

REDERIAB SKÄRGÅRDSGRUS,
GÄLLNÖBY
www.skargardsgrus.se
070-571 95 80
SKÄRPLINGE GRUS
070-312 31 32
WESTERBERGS GRUS, DJURÖ
070-349 22 04
www.nordanvind.se

Hyreslägenheter

ROSLAGSBOSTÄDER
www.roslagsbostader.se

Inredare/Stylist

INDOOR STYLING & DESIGN,
NORRTÄLJE
0708-118 656

Inredning/Hantverk

KULANS BOD & GALLERI, BLIDÖ
070-517 12 53
www.kulan.org
LENA LINDERHOLM, KASTELLET-
VAXHOLM
www.linderholm.se
LILLA PARADISET, TROSA
0156-137 53
www.lillaparadiset.com
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com

SKÄRGÅRDSHANTVERK I
GRISSEHAMN
070-331 24 10
facebook.com/skargardshantverk
SJÖPRICKEN KERAMIKVERKSTAD,
LANDSORT
08-520 341 05, 073-231 90 01
www.landsort.com
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64, 0709-46 84 18
www.sundboden.se
SNICKERI TRÄGÅRDEN, LÖVSTABRUK
0294-310 45
www.snickeritragarden.se

Industrihydraulik

ÖSTHAMMARS INDUSTRIHYDRAULIK
www.industrihydraulik.se

Kakel/badrum

ÅKERLUNDS GRUND &
BETONGFÖRÄDLING
070-795 48 51

Kamin/spis

ELDABUTIKEN, NORRTÄLJE
0176-142 00
www.soderlindsvedspisar.se
SKORSTENSMÄSTAREN,
SALTSJÖ-BOO
0727-102 207, 08-10 22 00
www.lagaskorsten.se

Kläder

EDBLAD, www.edblad.com
MYBLISS, ÖSTHAMMAR
070-855 96 62, www.mybliss.se
PEP'N CHILLI
0294-100 80 Skärplinge
0173-300 63 Öregrund
www.pepnchilli.se

Köksinredning

KÖKSODEN I SEBENDE, NORRTÄLJE
0176-126 63
www.köksboden.se

Livräddningsbräda

MAYDAY HANSA BOARD
0278-123 50, 0703-144 100
www.mayday-hansa-board.com

Markiser/persienner/

JANSSONS MARKISER, NORRTÄLJE
0176-177 95
www.janssonsmarkiser.com

Måleri

STRÖMBERGS RÖDFÄRGMÅLNING
070-592 15 31
christer_stromberg@hotmail.se
TREVIS MÅLERI, RÅDMANSÖ
070-403 31 03
www.trevismaleri.se

Nationalpark

GOTSKA SANDÖN
www.gotskasandon.se

Naturområden/ förvaltare

SKÄRGÅRDSSTIFTELSEN
08-123 124 00 VX
www.skargardsstiftelsen.se

Naturresevat

NATURUM STENDÖRREN,
TROSA/NYKÖPING
0155-26 31 80
www.naturumstendorren.se

Plastproduktion

WETA PLAST, INGARSÖ
08-542 460 30
www.wetaplast.se

Postombud

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se

Vi är på plats och räddar liv i Ukraina

När du swisha behandlas dina uppgifter av Röda Korset. Läs hur på rodakorset.se/personligintegritet

Swisha ditt stöd till 900 80 79

90 SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

Schakt/mark

GRÄSÖ SCHAKT
070-594 55 64, 070-356 40 13
graso.schakt@telia.com

Sjötransporter/frakt

GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE, BLIDÖ
0708-45 58 63
SKÅNSJÖ FRAKT, NÄMDÖ
070-750 90 90
www.skansjofrakt.se
SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.skargardstjanst.eu
WESTERBERGS GRUS/NORDANVIND, DJURÖ
070-349 22 04
www.nordanvind.se

Skräddarsydda paket

SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
UTÖ VÅRD SHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Smycken

CLAUDIA P
www.claudiap.se
EDBLAD
www.edblad.com
GULDSMEDERNA, NORRTÄLJE
0176-156 56
www.guldsmederna.se

Staket/stängsel

DELKA PRODUKTER, HARGSHAMN
0173-230 77
www.delka.se

Städservice

SKÄRGÅRDENS STÅD & ALLSERVICE, DALARÖ
070-433 03 47
www.skargardensstad.se

Såg/snickeri

BOLIST BERGSHAMRA SÅG
0176-26 02 10
www.bolistbergshamra.se

NORRTÄLJE SNICKERI AB
0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se
BOLIST REFSNÄS SÅG GRÄDDÖ
0176-402 65,
www.bolistradmanso.se

Taxi/buss

FRÖTUNA TAXI & BUSS, RÅDMANSÖ
0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

Trädgård

TAKSOPEN, www.taksopen.se

Utbildning/kurser

ERIKSSONS BYGGERI & BÅTBYGGARSKOLA, INGMARSÖ
08-542 461 36
KUSTEN.SE – MARINA UTBILDNINGAR
070-828 87 85
www.kustens.se
VÄDDÖ FOLKHÖGSKOLA
0176-528 00
www.vaddo.fhsk.se

Veterinär

KVISTHAMRA VETERINÄRKLINIK, NORRTÄLJE, 0176-22 33 02
www.kvisthamraveterinar-klinik.se

Zumbadans

MOVE CATARINA, RÅDMANSÖ
www.movecatarina.se

Ägg

ROSLAGSÄGG, ÖSTHAMMAR
0173-133 69
www.roslagsagg.se

Ladda hem **HJÄLP**, en app för dig som är ny på sjön. Du kan lära dig de tre mest användbara knoparna, om du eller den andra båten skall svänga när ni möts, vad alla röda och gröna pinnar betyder och hur du begriper dig på ett sjökort. Bland mycket annat nyttigt och roligt. Enkelt och lätt utan krångligt språk. Välkommen till båtlivets grundskola!

FRIVILLIGA SJÖRÄDDARE SEDAN 1907

SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

För ett renare hav

Skänk ditt bidrag till Östersjöfonden

Bankgiro 264-2981

www.ostersjofonden.org

TACK!

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från tvätta båten, bärga bilen till spränga berg och borra brunn.«

ROSLAGS-ÄGG

**SVENNES
DÄCKSERVICE**
MÅN-FRE 07.00-17.30 LÖR 09.00-13.00
Hållnäs Tel.0294-220 37

**STRÖMBERGS
RÖDFÄRGSMAJNING**
Även annan tak- och fasadmålning utomhus
070-592 15 31

ALLT FÖR BÅTEN

GRÄDDÖ MARINA

www.graddomarina.se

**PATRIK
ANDERSSON**
Bygg & Inredning
073-023 57 64

GRÄSÖ SCHAKT
Alla slags markarbeten
Vacuumtoalettsystem

Leif Olsson • Nötsveden 120 • 742 97 Gräsö
graso.schakt@telia.com
Tel. 070 594 55 64 • 070 356 40 13

Byggvaror av rätta virket
Vi levererar till Er med bil eller egen båt i mellanskärgården

**BOLIST
BERGSHAMRA**

0176-26 02 10 • www.bergshamrasag.se

Service och försäljning

**MERCURY TOHATSU
SUZUKI
BERGSHAMRA
VARV**

www.bergshamrarav.se

4WORK
YRKESKLÄDER

JÄRFÄLLA NORRTÄLJE SOLLENTUNA SÄTRA

www.4work.se

From Bygg

ANDERS: **070-770 03 08**
fromsbygg@gmail.com

**VI PRESSAR INTE
BARA SLANG, VI KAN
HYDRAULIK OCKSÅ!**

Butiksförsäljning. Gammelbygatan 18 i Östhammar.
parkerstore.com/se industrihydraulik.se

Din Vianor-partner i Norrtälje
Stockholmsvägen 41, 0176-103 71

GUMMI CENTRALEN
i Norrtälje AB Sedan 30-talet

GRÄSKÖ BÅTVARV

Service och försäljning

MERCURY

070-853 63 13 • info@graskobatvarv.se

**GRÄSKÖ
ARKIPELAG
SERVICE**

ENTREPRENAD I SKÄRGÅRDEN
0708-455 863

GRÄDDÖ BLOMLÅDOR

Egen tillverkning
Alltid impregnerat
Måttbeställning

Ring för offert
0700-534 867

Kulans unika trutar

www.kulanshus.se

NORRTÄLJE SNICKERI AB

Platsbygger kök, bokhyllor,
bardiskar, garderober...

0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se

LAGERVIKS
ÅRTVÄRV BLIDD

0176-820 04
www.lagerviks.se

Kvisthamra Veterinärklinik

0176-22 33 02
Öppet mån-fre 9-17

Gilla oss på

Bergsgatan 26, Norrtälje
www.kvisthamraveterinarklinik.se

SANDS HOTELL
SANDHAMN

08-571 530 20
www.sandshotell.se

Sopa taket fritt från barr, löv och bullig mossa!

Undvik att ramlas från taket.

Ta hand om ditt tak
Vi har verktygen

TAKSOPEN.SE

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från fälla träd, byta däck till sjötransporter och ullstrumpor.«

NJ-Mark

Bergsprängning
Entreprenad-
borrning för
värme, brunnar
& bryggor

070-602 32 42

Låt oss visa skärgården! Vi finns i den.

Reguljär direktbåt Sandhamn – Stavsås
Båttaxi ≥ 190 p
Skärgårdsturer
Åretrunt-charter
Mat & Dryck

ROSLAGENS SJÖTRAFIK AB
"Tärnan" & "Gudungen" • 070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

08-504 203 00
www.utovardshus.se

SÄLLSTRÖMS
Snickeri & Bygg AB

0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se

Totte Grönwall Snickeri
0709 408 238

PLEXUS
VÄNNER

Plexus vänner är ett gäng som vill att livet ska levas här och nu... med enkelheten, leken och kärleken i fokus.

Bättre fritid för utsatta barn och ungdomar

GILLA OSS PÅ

www.roslagsblomman.se

ÅKERLUNDS GRUND &
BETONGFÖRÄDLING AB

070-795 48 51

Skärgårds Hantverk
Grisslehamn

Galleri/Ateljé med kafé mm..
Ritva Tillberg 070-331 24 10

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från bygga brygga, fixa avlopp till målning och ny bil.«

GÄLLER DET **Träbåtar?**
DÅ GÄLLER DET OCKSÅ OSS!
Nyhet! Båttvätt!
Båtbyggarskola
Fullständig varvsrörelse

ERIKSSONS BÅTBYGGERI
& BÅTBYGGARSKOLA AB
Box 15, 130 25 INGMARSÖ
0733-522004 trabatar.net

**RENA
BOTTEN**

Följ oss på

Skärgårdens Städ & Allservice AB

Trött på att städa?

Kontakta oss:
Info@skargardensstad.se
070-433 03 47
Skargardensa.se

BYGG&MÅLERI

0173 - 500 25, 070 - 640 68 78
www.falkentreprenad.com

NORDANVIND
leveranser i Stockholms
skärgård och Mälaren
sand • grus • jord

070-349 22 04
www.nordanvind.se

Hyra i skärgården?
Se vårt stora utbud

www.skargardsstugor.se 08-570 231 31

SKÄRGÅRDSGRUS

M/S Solskär

LEVERERAR GRUS/BADSAND
UTLÄGGES

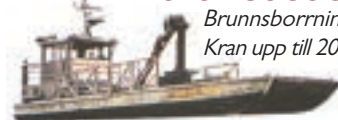
08-570 331 95, 070-571 95 80

THE REEF
swim camp

thereefswimcamp.com

M/S Containa: 070-750 90 90

Brunnsborming
Kran upp till 20 m

SKÅN SJÖ Containrar &
FRAKT Storsäckar
www.skansjofrakt.se

KÖKSODEN.SE

Öppet ons-fre 11-17 lör-sön 11-15

Välkomna!

0176-126 63

Norräljevägen 470

Nordsjö Idé&Design

Roslagens Golv

Fabriksvägen 13, Östhammar
Tel: 0173-212 35
www.nordsjoideesign.se

Transporterar allt från grus till hus.
Även entreprenadmaskinsarbeten.
08-570 331 95

GRUNDET

Vandrarhem,
konferens
och servering
på Rögrund

08-571 56 110 www.grundet.se

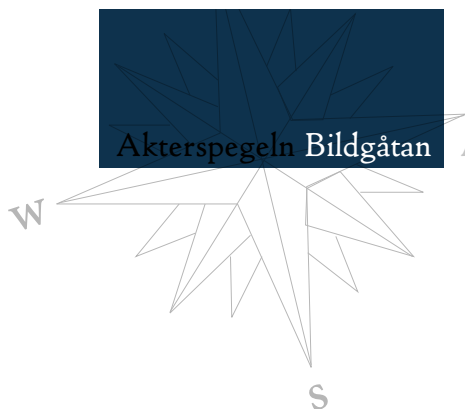

SKÄRGÅRDSÖL®
FRÅN ROSLAGEN

GSAB

Gävleborgs Sjösanering AB
070-607 61 42

Utför muddringar
info@sjosanering.se

Hitta rätt naturområde

Pandemin har fått oss att vistas mer ute i naturen. Och det har blivit fullt på parkeringarna vid de populäraste naturreservaten och nationalparkerna. Trots att det finns närmare 330 naturreservat i Stockholms län. Jag har valt ut några bilder på kustnära besöksmål från Hällnäs i norr till Oxelösund i söder. En ledtråd är att två av bilderna är tagna i vad som klassas som nationalparker. Övriga är från olika naturreservat. Till några av dem kan det krävas båt för att ta sig.

Para ihop bilderna med rätt naturreservat eller nationalpark och ha chans att vinna guldpläterade nickelfria sjöstjärne-örhängen från CSweden.

/ TEXT O. FOTO: ROINE KARLSSON

- 1) Norrpada 2) Finnhamn 3) Häverö Prästäng 4) Ängsö 5) Femörehuvud 6) Björn 7) Krämö 8) Torö 9) Ledskär 10) Stendörren 11) Tyresta 12) Linkudden

Skicka in ditt svar till info@magasinskargard.se eller posta till Magasin Skärgård, Gräddö Varvsväg 12, 760 15 Gräddö. Skriv namn, adress, ålder, yrke och gärna intressen, så vi får lära känna dig lite mer. Stort TACK om du berättar var du hittade ditt magasin också. Tack på förhand och lycka till!

Vi gratulerar vinternumrets vinnare i tävlingen »Bildgåta med vintermotiv«. Det blev extra svårt denna gången då tryckfels-Nisse varit framme och ställt till det – Hallstavik stod med två gånger när den ena skulle vara Östhammar.

Vi ber om ursäkt och har godkänt alla som upptäckt felet och själva ändrat till Östhammar.

GRATTIS! – pelargonälskande **Gunilla Andersson** från Vallentuna som hittade sitt magasin på ICA i Rimbo och svarade alla rätt. Stort grattis även till **Johan Sangell** i Årsta som gillar att vistas i skärgården och lyckades känna igen alla orterna på bilderna. Samt grattis även **Charlotte Gundel** i Norrtälje som hittade sitt magasin hos bilprovningen. Ni lyckades hitta felet och svarade rätt på förra numrets Akterspegel. Vi skickar fina örhängen från Claudia Jewelry till er med det nya vårnumret.

Rätt svar blev med korrning: A-1 Blidö, B-2 Furusund, C-3 Hallstavik, D-4 Åland, E-7 Landsort, F-9 Norrtälje, G-8 Nynäshamn, H-12 Ornö, I-11 Saltsjöbaden, J-5 Trosa, K-10 Singö, L-6 Östhammar.

www.skargardsvarvet.se

JUST NU HAR VI FINA *KAMPANJER* PÅ BÅTPAKET

GE MI BOATS

Bra och praktiska alubåtar till:

o Stugan o Fiske/jakt/dykning o Äventyr i skärgården

GEMI båtmodeller

GeMi 550 60-100 Hk

GeMi 630 80-150 Hk

GeMi 730 115-250 Hk

Samtliga modeller finns i tre utföranden. Mittpulpet, bowrider och mittpulpet med halvtak.

Besök www.gemiboats.se

HONDA BF

- 5-års Garanti
- Driftsäker
- Låg ljudnivå
- Trollingfunktion
- 2,5 - 250 Hk

Varmt välkommen in till oss för att prata om vilket båtpaket som passar dig och dina behov. Vi säljer och monterar såväl inom- som utombordsmotorer från ledande tillverkare. Ni hittar oss i hjärtat av Gräddö.

E-post: info@skargardsvarvet.se – Tel: 073-029 39 49 Ring eller maila för offert!

Tecknar du en Honda-försäkring vid köp av motor eller båtpaket får du en unik motorgaranti upp till 15 år.

AUKTORISERAD ÅTERFÖRSÄLJARE OCH SERVICEVERKSTAD FÖR:

DIN PARTNER FÖR ETT ENKLARE BÅTLIV

GÖR DIG REDO FÖR SOMMAREN

Hos oss hittar du allt som rör däck och fälg.
Du får hjälp att hitta rätt däck anpassat
efter din körstil och behov.
Vi har allt du behöver för
en bekväm och säker bilkörning.

Vi hjälper dig med allt ifrån
mindre skottkärredäck till
större entreprenaddäck.

Varmt välkommen in till oss,
luta dig tillbaka och njut av en
kopp kaffe, så fixar vi resten!

Nyhet
Nokian Hakka Blue 3
Säkerhet och körkomfort

Din Vianor-partner i Norrtälje

Stockholmsvägen 41, tel: 0176-103 71

GUMMI CENTRALEN
i Norrtälje AB Sedan 30-talet

VIANOR®